

bütün eserleri

**Cevat
Fehmi
Başkut**

EMEKLİ

EMEKLİ

OYUN

3 PERDE

İ N K İ L Â P ve A K A
K i t a b e v l e r i K o l l . Ş t i .
Ankara Cadd. No. 95 — İst.

CEVAT FEHMİ BAŞKUT'un eserlerini oynama hakkı için ONK
Copyright Ajansı (Ankara Cad. 40 İstanbul, Tel.: 26 70 74) 'na
başvurulması gerekir.

*Bu eser ilk defa 1967 - 1968 mev-
siminde Ankara Devlet Tiyatro-
su'nda temsil edilmiştir.*

Dizgi: GÜL Matbaası Baskı: KARDEŞ Matbaası
İSTANBUL — 1972

Ş A H İ S L A R

Sahneye giriş sırasıyla

Salim Alnıaçık

67 yaşında, yeni emekli olmuş, dinlenmekten başka düşüncesi olmayan, yorgun bir adam. Her türlü ihtirastan uzaklaşmış, zeki

Hatice Deliçay

23 yaşında, Alnıaçık'ların hizmetçisi. Kendini aptal, cahil, çirkin göstermekte

Yavuz Alnıaçık

22 yaşında, Alnıaçık'ların oğlu. Zeki, hareketli.

Sevgi Alnıaçık

20 yaşında, Alnıaçık'ların kızı. Orta zekâlı, silik, çekingen.

Mediha

54 yaşında, Salim Alnıaçık'ın karısı. Muhteris, kıt zekâlı.

Tilki Nuri

54 yaşında, Mediha Alnıaçık'ın süt kardeşi, her türlü ahlâkî kayıtları sıyırıp atmış, dalavereci, kurnaz, iki yüzlü bir adam

Aziz Sarıdağ

23 yaşında, yakışıklı bir genç.

Ruhi Öğle

(.....) Bakanlığında, Umum Müdür, 56 yaşında ağır bir hastalık neticesi zekâsını yarı yarıya kaybetmiş, vehimli bir adam. 65 yaşında, dindar görünen, para için her türlü fenalığı yapabilecek bir yobaz.

Arif Taştepe

55 yaşında, aşağılık duygusu son dereceye varmış, garip bir tip.

Sorgu hâkimi

60 yaşında, ağırbaşlı bir adalet mensubu.

Zabıt Kâtibi

Bir genç kız.

Sırrı Kocayusufoğlu

Başbakanlıkta kâtip, genç.

Jandarma

(Vak'a Ankara'da geçer, mevsim yaz başı)

BİRİNCİ PERDE

(Vakit sabah, «X» Bakanlığı müsteşarlığından emekli Salim Alınacak'ın evindeyiz. Bu ev Mithatpaşa caddesindeki büyük bir apartmanın dördüncü katındadır. Gördüğümüz salon lüks değil, fakat oldukça temiz şekilde döşenmiştir. Arka cephe ile solda iki kapı, birisi hole ve Salim Alınacak'ın yazı odasına, diğeri evin içine açılır. Kanape ve koltuklar, alçak masalar, sandalyeler, büyük ve yeşil yapraklı saksılar. Yerler Marley kaplıdır bunun üzerinde iyi cins halılar ve seccadeler. Sağda dipte piring ayaklı büyük bir abajur, onun yanında siyah renkte sallanır bir koltuk. Yine sağda bir sehpa üzerinde telefon. Yanında hizmetçi çağırmaya mahsus zil. Sağda arka cephedeki duvarda büyük bir ayna)

BİRİNCİ MECLİS

(Salim Alınacak, Hatice, Yavuz)

(Perde açıldığı zaman Salim sallanır koltukta gazete okumaktadır. Hatice süpürme işini bitirmiş, şimdi sıra yerleri silmeye gelmiştir. Yanında su dolu bir kap, elinde tahta bezisi bu işle meşguldür.)

(Dikkatle bakılırsa Hatice'nin kendisini çirkin ve pasaklı göstermeye çalışan, aslında güzel sayılabilecek bir genç kız olduğu farkedilir. Sağ yanağında bilhassa sinirlendiği zaman artan bir tik var.)

HATİCE

Beyefendi,

SALİM

(Başını gazetesinden kaldırmadan) Ne var?

HATİCE

Müsaadenizle.

SALİM

Yani?

HATİCE

Biraz kalkın hele. Koltuğun altını sileceğim.

SALİM

Ha, peki.

(Salim kalkar hizmetçi silmeye başlar,.)

SALİM

Bana bak kız, sana soracam soracam hep unutuyorum. Dün yazdığım mektubu postaya verdin mi?

HATİCE

Vermez olur muyum beyefendi. Postahanede başıma tuhaf bir iç de geldi. Pulu zarfa ters yapıştırmışım. Eyyy... Nihayet cahil bir kızım ben. Memur kızdı (Senin okuyup yazman yok mu?) dedi. (Yok, ne olacaktı) dedim. (Bu pulu çıkar, alt kenarını üste getir, yeniden yapıştır) dedi. Lânet herif, pul zarfta ters durur-

sa ne olurmuş sanki? Mektup gitmez mi? Ama lâf dinlemedi ki... Zarfı aldım, pulu çıkardım. Bu sırada masadaki mürekkep hokkasına kolum takıldı. Hokka devrildi, mürekkep de döküldü. Zarfın kenarı da mürekkep oldu. Ama azıcık. Hemen kuruttum, pulu memurun istediği gibi yapıştırdım. Adam (Sen kimin yanında çalışıyorsun) dedi. (Salim beyin yanında) dedim. (Olmaz, zavalılık, sen kimin yanında çalıştığını bile bilmiyorsun) dedi. (Neden bilmiyormuşum) dedim, (adrese baksana) dedi. Cevap vermedim. Neyse mektup gitti. Şey, zarfın lekeli olması zarar etmez değil mi beyefendi?

SALİM

Etmez, etmez.

HATİCE

Buyurun oturun artık, benim işim tamam.

SALİM

Pekalâ.

(Salim oturur tekrar gazetesine dalar).

YAVUZ

(Girerek) Hatice bana bak.

HATİCE

Buyurun küçük bey.

YAVUZ

Benim Spor Toto kuponumu gördün mü?

HATİCE

Görmedim küçük bey.

YAVUZ

Doğru söyle. Lüzumsuz kâğıt parçası falan diye çöp tenekesine atmış olmyasın?

HATİCE

Valla atmadım. Hiçbir kâğıdı sormadan çöpe atmam ben. Bir defa atmıştım da hanımefendi eski kapıcıyla bana bütün apartmanın çöp tenekelerini aratmıştı. Derken kapıcı bodrumda beni öpmeye kalkışmış. beyefendi de onun işine son verdirmişti.

YAVUZ

Kâfi kâfi... Peki ne oldu bu kupon? Bütün evi aradım yok... Yok. Halbuki dün akşam şu masanın başında doldurmuştum. Babacığım...

SALİM

Söyle.

(Hatice su dolu kabı alarak çıkar).

YAVUZ

Söyle biraz kalkar mısın lûtfen.

SALİM

Neden?

YAVUZ

Benim Spor Toto kuponunun üstüne oturmuş olmu-
yasın?

SALİM

Ne münasebet, kör müyüm ben?

YAVUZ

Dalgınlıkla insan pekalâ oturur baba.

SALİM

Ben oturmam.

YAVUZ

Tuhafsın baba, koskoca müşteşarlık koltuğundan
kalktın da şimdi bu tahta koltuktan kalkmamakta inat
ediyorsun.

SALİM

Espri mi bu? Sana benimle şaka etme demedim mi?

YAVUZ

Boş ver baba. Bazen kendini tutamıyorum.

SALİM

Kalktım işte, bak yok.

YAVUZ

Pardon baba, sahi yokmuş. Halbuki son ümidim
orada idi. Ne yapalım, yeniden doldururum. Ha baba...

SALİM

Yine ne var?

YAVUZ

Senden biraz para rica edecektim.

SALİM

Annen haftalığını vermedi mi?

YAVUZ

Verdi ama bunu açıktan istiyorum. Hayat pahalı baba.

SALİM

Ya, demek öyle ha? Peki ne kadar istiyorsun?

YAVUZ

On lira yetişir. Ama nolursun anneme söyleme.

SALİM

Sebep?

YAVUZ

Haftalığımı aşmama fena kızıyor da.

SALİM

Pekalâ, söylemem. Al bakalım.

(Pantolon cebinden çıkardığı paralardan bir on liralık ayırarak uzatır).

YAVUZ

Çok mersi, babaların babası. Ben odama gideyim de yeni bir Toto kuponu doldurayım.

(Salim gazetesine döner, Yavuz soldaki kapıdan çıkarken Sevgi ile karşılaşır, Yavuz yol verir, alay maksadı ile yerlere kadar eğilir).

YAVUZ

Ooo buyursunlar hanımefendi, buyursunlar. hürmetlerimi lütfen kabul edin.

SEVGİ

(Dilini çıkarır, sonra) Münasebetsiz.

(Yavuz çıkar, elinde iğne iplik bulunan Sevgi babasına doğru yürür)

SEVGİ

Baba.

SALİM

Ne var kızım?

SEVGİ

Biraz ayağa kalkar mısın?

SALİM

Ay, yine mi? Bütün ev halkı bana rahat vermemekte ittifak ettiniz anlaşılan.

SEVGİ

Koltuğun minderi sökülmüş baba, valide hanım dikmemi emrettiler. Halbuki böyle işlerden hiç hoşlanmam ben. Hizmetçi işi bunlar. Hatice pekâlâ yapabilirdi.

SALİM

İyi ama insan evinin hem hanımı, hem de hizmetçisidir, kızım.

SEVGİ

Hadi hadi bu modası geçmiş eski zaman lâflarını bırak da kalkıver.

SALİM

Sevgi, bazan babanla konuştuğunu unutuyor gibisin, haber vereyim, Kızıyorum. Kalktım kalktım işte, al bakalım minderi.

SEVGİ

Bunu pekâlâ sen de dikebilirdin baba. Çok acele işim var benim.

SALİM

Neymiş acele işin?

SEVGİ

Berbere gideceğim, randevum var. Bir dakika gecikirsem sıramı kaybediyorum.

SALİM

Hımm. İşin hakikaten hem aceleymiş, hem de pek önemli.

SEVGİ

Hadi babacığım, ne olursun, işte iğne iplik.

SALİM

Yapamam. Evde iki tane kadın varken erkekler böyle iş görmezler. Bu münasebetsiz lâkırdıları bırak da sen git benim okuma gözlüğümü getir. Yatak odamda. Yahut dur, işine bak sen, ben alırım.

(Soldan çıkar)

İKİNCİ MECLİS

(Sevgi - Mediha, sonra Yavuz ve Salim)

(Sevgi, minderi dikerken Mediha soldan girer, elinde bir tepsi içinde ayıklanacak sebzeler ve boş bir tencere vardır)

MEDİHA

Sevgi, koltuğun üstündeki gazeteyi masaya ser kızım. Şu semiz otunu ayıklayıvereyim, tepsiyi masanın üzerine koyalım.

SEVGİ

İyi ama anne babam okuyor o gazeteyi, şimdi dönecek. Gözlüğünü almaya gitti.

MEDİHA

Biraz sonra okusun. İşim bitince veririm. Zorla değil ya mutfakta iş görmekten nefret ediyorum. Onun için kalkıp buraya geldim. Ömrümde mutfağa girip ye-

mek pişirmiş insan değilim ben. Rahmetli babamın zamanında evimizde ahçıdan başka bir de yamağı vardı. Ne yalan söyleyim emekli oluncaya kadar da baban da elimi sıcak sudan soğuk suya sokturmadı. Ahçımız Abdullah zaten hiçbirimizin mutfaka girip işlerine karışmamızdan hoşlanmazdı. Fakat baban emekliye ayrılır ayrılmaz bir masrafları kısmak lakırdısıdır çıkardı. Ve sanki en fuzuli masraf ahçı aylığıymış gibi evvelâ Abdullah'a yol verdi. Onu ikinci hizmetçi takip etti. Öyle ya elinin altında benim gibi onun rahatı uğrunda saçını süpürge etmiş bir cariyeye varken ahçıya aylık vermek ne demek? İkinci hizmetçi ise büsbütün lüzumsuz.

SEVGİ

Anne, midem kazınıyor. Ne yapsam acaba?

MEDİHA

Zayıflayacağım diye sabahları kahvaltı etmez misin, tabii miden kazınır. Üşenme, kalk ta büfeye git, alt gözde dünden kalan kurabiyeler, batonsaleler, fılan var. Bir iki tane atıver ağzına.

SEVGİ

Şunu bitireyim, olur, yaparım anne.

MEDİHA

Bidaha artık böyle şeyler alacak değilim. Kabul gününü kaldırıyorum. Dün, inan bana, tek Allahın kulu gelmedi. Halbuki baban emekli olmadan bu salon misafirlerle dolar dolar boşalırdı. Artık bundan sonra ne kabul günü yapacağım, ne de kabul günlerine gide-

ceğim. Zaten gittiğim yerlerde adeta istiskal ediliyorum.

SEVGİ

Daha neler anne.

MEDİHA

Öyle öyle, artık hal hatır sormaya gile üşeniyorlar. Herkes bana tepeden bakmaya başladı. Hattâ bazıları tanımamazlıktan geliyorlar. Tabîî benim de olanca kanım başıma çıkıyor.

SEVGİ

Aldırma anne.

MEDİHA

Baban müsteşarlıktan ayrılmadan önce haftada en aşağı iki üç defa kabul resimlerine, ziyafetlere, kokteyllere çağırıldık. Sosyetenin en ileri gelen sinmalarından biriydim ben. Telefon her dakika çalar dururdu. Davetler davetler davetler... Bugün aynı sosyete bizim yaşamağa devam ettiğimizden bile habersiz. Telefon ancak kasaba et, bakkala pirinç ısmarlamak için işimize yarıyor. Bunun dışında susup duruyor, sanki bir ölü, bir ceset gibi. Tek Allahın kulu çıkıp da aramıyor bizi. Baban yakında onu da kapattırır herhalde.

SEVGİ

Kabahat galiba hep babamda. Sanki ne diye emekli oldu?

MEDİHA

Tabîi babanda. Yiyor, içiyor, konuşuyor, okuyor, yürüyor, ama çalışmıyor.

SEVGİ

Halbuki çalışabilir değil mi?

MEDİHA

Niçin çalışmasın. Ben çalışmıyor muyum?

(Telefon zili, ana-kız birbirlerine bakarak dikat kesilirler.)

MEDİHA

Hayırdır inşallah.

SEVGİ

(Ayağa kalkarak) Bak gördün mü, telefon seni yalancı çıkardı işte.

MEDİHA

(Heyecanlı) Dur, bırak, ben konuşurum. (Telefonu açar) Alo, buyurun, Alınışıkların evi. Efendim? Hayır hayır değil. (Telefonu kapatarak hiddetli) Yanlış numara. İnsanlarımız ne kadar dikkatsiz oldular yarabbi. Bir telefonun numaralarını bile doğru dürüst çeviremiyorlar.

SEVGİ

İşte minder tamam anne.

MEDİHA

Pekâlâ, koy yerine.

SEVGİ

Ben gidiyorum.

MEDİHA

Nereye?

SEVGİ

Berbere. Oradan Kızılay'a model bakmaya gideceğim. Sonra terziye uğrayacağım.

MEDİHA

Pekâlâ, yemek?

SEVGİ

Dışarda birşey uydururum. Siz beklemeyin beni. Akşam üstü de Handan'ların çayı var, oraya gideceğim.

MEDİHA

Sen bilirsin.

SEVGİ

Şey anne, ne olur, babama söyle de köpeği biraz gezdiriversin. Hava alsın hayvan. Dışarı çıkarılmazsa sinirli oluyor. Bugün benim hiç vaktim yok.

MEDİHA

Bilmem yapar mı?

SEVGİ

Ama anne bomboş oturuyor. Yapacak hiçbir işi yok. Bana bu kadar yardımı dokunsun n olur?

MEDİHA

Söylerim.

SEVGİ

Hadi oruvar anneciğim.

MEDİHA

Güle güle kızım. Bana bak, sakın kendini üzme ha.

SEVGİ

Niye kendimi üzecekmişim anne?

MEDİHA

Gezmene eğlenmene bak. Paran var mı? Vereyim mi?

SEVGİ

Var anne.

MEDİHA

Müteahhit Arif beyefendi, ben tekaüt adamın kızını gelin diye almam, buyurmuş. Hıh aptal. Asıl bizim onun oğlunu almamız bir nevi tenezzül olacaktı.

Aslı nesli belirsiz bir adam. Kaba, görgüsüz.... Tabii oğlu da.

SEVGİ

Ama düne kadar böyle konuşmuyordun. Bence yüzüğü geri yollamalarından tek üzülen sensin. Ben zaten bu adamın oğluyla evlenmek istemiyordum. Sizleri üzmemek için peki dedim. Onun için şimdi işin bozulmasından memnun bile oldum. Artık sanırım öteki delikanlıyla evlenmeme de hiçbir mahzur kalmadı.

MEDİHA

Şu posta memuru ile mi? Aman Sevgi.

SEVGİ

Ne var anne? Babam memur değilmiydi?

MEDİHA

Baban müsteşardı,

SEVGİ

Mektepten çıkınca mı müşteşar oldu?

MEDİHA

Yo, tabii uzun seneler sonra.

SEVGİ

Bu da olur öyleyse. Daha çok genç.

MEDİHA

Bakalım bu olup bitenlerden sonra seni almaya yine talip olacak mı?

SEVGİ

Bakalım.

MEDİHA

Hadi seni yolundan alakoymayım artık. Güle güle git.

SEVGİ

Mersi.

(Sevgi çıkarken kapıda Yavuz'la karşılaşır)

YAVUZ

Ooo, teşrif mi sayın bayan? Hürmetlerimi lütfen kabul edin.

SEVGİ

Sulu.

(Sevgi çıkar)

YAVUZ

Anne ne yapıyorsun? Semizotu mu ayıklıyorsun? Doğrusu nefret ederim Semizotundan. Bugün aç kaldık yine desene.

MEDİHA

Üzülme başka yemekler de var. Doyar karnınız.

YAVUZ

Şey, anneliğim, senden benim bir ricam var.

MEDİHA

Söyle bakalım neymiş?

YAVUZ

Biraz para istiyecektim.

MEDİHA

Haftalığın ne oldu? Bitti mi? Ne çabuk.

YAVUZ

Para dediğin nedir, su gibi gidiyor anne. Her şey ateş pahası.

MEDİHA

Her şeyin ateş pahası olduğunu bana söyleme, babana söyle. Ne kadar?

YAVUZ

On lira olsa yetişir. Ama babam duymıyacak bunu ha.

MEDİHA

Neye?

YAVUZ

Haftalığımla idare etmediğimi öğrendiği zaman küplere biniyor.'

MEDİHA

Peki peki söylemem. İşin acele mi? Hemen çıkıyor musun?

YAVUZ

Daha yarım saat kadar buradayım.

MEDİHA

İyi, şu işimi bitireyim. Kalkar veririm.

YAVUZ

Oldu şeker anneciğim. Üzülme sen, beklerim. Ha bir ricam daha olacak senden.

MEDİHA

O da nedir?

YAVUZ

Türkiye İspanya maçı için bilet almam lâzım. Bir kuyruk var ki sorma. Aksi gibi benim de kuyruğa girip beklemeye bugün hiç vaktim yok. Fakülteye gideceğim. Aksi bir hoca var. Onun dersine asgarî devam müddetini doldurmam lâzım.

MEDİHA

Eskiden böyle birşeye dikkat ettiğin yoktu.

YAVUZ

Yoktu ama o zaman babam müsteşardı. Şimdi fakültede herkesin muamelesi değişti bana karşı. Başıma iş açarlar diye korkuyorum. Ne olur anné babama söyle de, bu bilet işini o halletsin.

MEDİHA

Niye kendin söylemiyorsun?

YAVUZ

Bugün yine heyheyleri üstünde.

MEDİHA

Söylemesine söylerim ama bak haber vereyim, razı olacağı şüpheli.

YAVUZ

Peki ama anne yapacak hiçbir işi yok ki... Bomboş oturuyor. Ama tamamen bomboş. Vakit geçirir, fena mı? Bu kadar da iş görsün artık canım. Söyleyeceksin değil mi anne? Sen söylersen yapar.

MEDİHA

Söyliyeceğim dedim ya.

YAVUZ

Ben odamdayım anneciğim. İşin bitince çağır olmaz mı?

MEDİHA

Olur.

(Yavuz çıkar)

ÜÇÜNCÜ MECLİS

(Mediha - Salim)

(Salim elinde gözlüğü soldan girer)

SALİM

Allah Allah, ne oldu gazetem? Şimdi buraya bırakmıştım.

MEDİHA

Ben aldım, masaya serecek başka şey bulamadım, ne yapayım. İşim bitiyor, hemen veririm.

SALİM

Peki peki.

(Salim koltuğuna oturur).

MEDİHA

Olmadı olmadı Salim, kalk rica ederim.

SALİM

Hah, tamam ev halkından beni yerimden kaldırmayan bir sen kalmıştın. Sen de şimdi söylüyorsun oldu bitti. Ne var?

MEDİHA

Canım görmüyor musun, iskemlenin arkası duvara değişiyor. Bir yeni plâstik badana kaça çıkıyor biliyorsun. Kalk da iskemleyi biraz öne çek.

SALİM

Pekâlâ, çekelim.

(Salim karısının istediğini yapar).

MEDİHA

Şimdi de abajura değişiyor. Biraz daha sağa, hah tamam

SALİM

Bugün postacı gelmedi değil mi Mediha?

MEDİHA

Gelmedi. Mektup mu bekliyorsun?

SALİM

Yoo, hayır, lâf olsun diye sordum.

MEDİHA

Ama öteberi almak için çarşıya çıktım. O zaman zarfında geldiyse bilmem.

SALİM

Gelseydi herhalde kapıyı Hatice açacaktı, söylerdi.

MEDİHA

Alışverişe çıkmak dedim de aklıma geldi Salim, bu böyle gitmiyecek.

SALİM

Böyle gitmiyecek olan ne?

MEDİHA

Benim yüküm çok ağır, çarşıya git alışveriş et, gel yemek pişir, yemek yer yemez bulaşıkları yıka. Sonra ütü yap, sökük dik, öteberi yıka...

SALİM

Çamaşıra kadın geliyor ya.

MEDİHA

Geiyor ama büyük çamaşıra. Onunla iş bitmiyor-ki. Eyyyyy artık otuz yaşında değilim. Gittikçe daha

abuk yoruluyorum. Bak sen yaşın ilerledi dedin, emekliliğini istedin. Kşene ekildin. Rahatına bakma-ęa başladın. Fakat ben ne olacağım? Ben ldğm güne kadar mı çalışacağım?

SALİM

Vallaha bu konuyu seninle daha evvel birçok ke-reler konuştuk Mediha. Haklısın, haklısın ama bu ka-dar yorulmana biraz da kendin sebep oluyorsun.

MEDİHA

Ne gibi?

SALİM

Hizmetçi ne güne duruyor? Neden bu işlerin bir kıs-mını ona grdrmyorsun? Ayda 350 lira alıyor, şaka değil.

MEDİHA

Hangi işleri grdreyim istiyorsun, alışverişi mi? onun ne kadar aptal olduğunu görmüyor musun? Tec-rbe için bir kere ekmek kaç para diye sor hele, yahut eline 50 lira teslim et de çarşıya yolla, gelip doğru dürüst hesap verebilecek mi bakalım? Eyy benim döküp saacak param yok kuzum. Sonra esnaf malûm. Kıza rahat da vermiyorlar. Günün birinde karnı şiş-sin, başıma bir de pi çıkarsın istemiyorum.

SALİM

Canım arşı işini grdrmen farz değil. Başka iş-leri yapsın. Meselâ bulaşıkları yıkasın.

MEDİHA

Temiz kız değil. iğreniyorum. Onun yıkadığı tabaklarda ben yemek yemem.

SALİM

Ütü yapsın, öğretirsin.

MEDİHA

Bir defa yaptırayım dedim, senin bir fanılanla benim bir kombinezonumu yaktı, hem onun kafi derecede işi var. Koca evin süpürülmesi, silinmesi, toz alınması... Şunu götür, bunu getir, kapıya bak, kahve pişir, lavobaları temizle. Sigara al, gazete al. Bütün bunlar hep ona ait. Zaten sıskalıktan canı çıkıyor, daha fazla yükleneyim de verem mi olsun?

SALİM

Mademki verem olmasından korkuyorsun değiştirelim. Verem olmayacak birini bulalım.

MEDİHA

Günah ayol, kaç senedir yanımızda, üstelik kızı seviyorum.

SALİM

Ben de öyle. O halde Sevgi'ye söyle de biraz o yardım etsin.

MEDİHA

Hah tamam, buldun adamını. Bugünkü kızları tanımıyor gibi konuşuyorsun. Hangisi iş görüyor ki bizimki görsün.

SALİM

Peki be kuzum, ne istiyorsun, ne yapalım?

MEDİHA

Biraz sen bana yardım et. Hiçbir iş yaptığın yok. Bomboşsun, tamamiyle bomboş, insaf et.

SALİM

Yardım edip de ne yapayım? Ütü mü yapayım, yoksa fasulye mi pişireyim?

MEDİHA

Hayır, tabii yemek pişirmeni istemiyorum. Ama pekâlâ alışveriş işini üzerine alabilirsin. Ben bulaşık yıkarsam sen de tabağı çanağı kurularsın. Meselâ sofraya kurar. sofrayı kaldırırsın.

SALİM

Mediha ben daha dün koskoca bir bakanlığın müsteşarıydım. Aşağı yukarı Bakan gibi bir adam. Emrimde yüzlerce ve yüzlerce kişi çalışırdı. Kararlarım bu memleketin yaşayışında rol oynardı. Bütün devlet kadrosu bütün umumî efkâr beni tanırdı. Şimdi sen istiyorsun ki gidip kasaptan et alayım elimdeki fileyi zerzevat, meyveyle doldurup eve taşıyayım. Ha, boş kalan elimde de iki tane ekmek veya sirke şişesini taşıyayım. Olacak şey değil bu.

MEDİHA

Ben yapıyorum ya... Ben de daha dün müsteşar karısıydım

SALİM

Yapma, onun çaresini düşünelim. Senin yapmandan da memnun değilim.

MEDİHA

Ama Salim, hiçbir iş gördüğün yok senin. Bomboş oturuyorsun. Sıkılmıyor musun?

SALİM

Haaa gelelim o meseleye. Daha galiba evvelki gün bunu konuşmuştuk. Elbette bomboş oturacağım Mediha. Bu millete kırk sene hizmet ettim, tam kırk sene. Sonunda Devlet Baba dediki «Salim, sen artık kâfi derecede yoruldun al şu ikramiyeni, şu kadar da aylık bağladım sana, var git köşende istirahatata çekil. Bunu fazlasıyla hak ettin» dedi. Bir kütüphane dolusu okunmamış kitabımı var. Aramam bulmam konuşmam lâzım gelen bunca eşim dostum var. Gezmem icabeden müzeler, dinlemek istediğim konferanslar var. Ben artık bunları yapacağım. Üstelik evin bütçesini de idare ediyorum.

MEDİHA

Evet, en lüzumlu masrafları kısıyorsun. İdare buysa çok kolay. Fakat bir de bana sor.

SALİM

Yorganımıza göre ayağımızı uzatacağız. Mediha. Kaç kere söyledim sana. Evet, evin bütçesini idare ediyorum, artık daha fazla şey beklememeniz lâzım benden.

MEDİHA

Peki, ben ne zaman emekli olacağım, benim için bir istirahate çekilme sınırı yok mu? Sen kırk yıl millete hizmet ettiysen bende otuz sene sizlere hizmet ettim, yalan mı? Ben de yıprandım, ben de yorulдум. Çelikten değilimki ben de.. Çelik bile aşınır. Kendin için istirahate hak tanıyorsun da benim için neden aynı şeyi düşünmüyorsun? Hem elhamdülillâh hâlâ sapasağlam adamsın. Ulusa kadar yaya gittiğin günler oluyor. Hepimiz kadar yemek yiyorsun. Üstelik içki de içiyorsun. Benden daha çabuk merdiven çıkıyorsun. Saatlerce hiç yorulmadan kitap okuyorsun. Sinemaya gidiyorsun, tiyatroya gidiyorsun. Sırasına göre briç, sırasına göre tavla oynuyorsun. Ama bana yardım et dediğim zaman bu millete kırk sene hizmet ettim yorgunum diyorsun. Ne münasebet var millete hizmetle bana yardım arasında?

SALİM

Ay sen bu milletten değil misin?

MEDİHA

Mevzuun alaya tahammülü yok.

SALİM

Bugünlük bu kadar yetişir Mediha. Bu konuyu tartışmaya bir başka gün devam ederiz. Elbet birşeyler düşüneceğiz, biraz sabırlı ol.

MEDİHA

Pekâlâ, şey, çocukların senden ricaları var.

SALİM

Neymiş?

MEDİHA

Kız, köpeğini gezdirmeni istiyor.

SALİM

Aman yarabbi, ya oğlan?

MEDİHA

O da kuvruga girip Türkiye İspanya maçı için kendisine bilet almanı, ikisi de babam bomboş oturuyor, hiçbir iş yaptığı yok, oyalanır bunlarla, diyorlar.

SALİM

Ne düşünceli ne ince çocuklarım var. Babaları işsizlikten sıkılmasın diye ne güzel vesileler icad ediyorlar. Yoo, ikisi de adamakıllı zıvanadan çıktılar artık... Şey; bana değişecek temiz gömlek var mı?

MEDİHA

Daha dün değişmiştin ya.

SALİM

Öğleden sonra bir toplantı var da, bir arkadaş toplantısı...

MEDİHA

Artık müsteşarlık günlerinde değilsin Salim. Gömleklerini iki üç günde bir değiştirirsen kıyamet kopmaz. Bir emekli adam için hergün gömlek değiştire-

cek kadar titizlik fazla olur. Ben yıkamasına yıkarım, üşendiğimden değil ama gömlekler biliyorsun ki çabuk yıpranıyor.

DÖRDÜNCÜ MECLİS

(Salim, Mediha. Hizmetçi Hatice, sonra Tilki Nuri)

HATİCE

(Cephedeki kapıdan girerek) Nuri bey geldi efendim.

SALİM

Hangi Nuri bey?

HATİCE

Basbayağı Nuri bey. Hanımefendinin süt kardeşi.

SALİM

(Mediha'ya) Ha, seninki. Nasıl oldu nasıl oldu? Mutlaka bir çıkarı vardır yine.

MEDİHA

Günahına girmesen adamın. Bir türlü sevemedin gitti şu zavallıyı. Halbuki ben onu çok severim, pek çok. Bizden artık ne çıkarı olacak biçarenin?

SALİM

Söyle buyursun.

MEDİHA

Dur dur, ben çıkayım da öyle alıp gelirsin. Yemeği

ateşe koyayım sonra dönerim. Sen o zamana kadar oyalarsın.

(Mehida tepsi ve tencereyi alarak soldan çıkar, Hatice cephedeki kapıyı açar)

HATİCE

Buyurun şey bey, ay adınızı unuttum. Hay kör şeytan hay. Halbuki şimdi aklımdaydı.

SALİM

Kız deli mi oldun?

HATİCE

Ne yapayım beyefendi, cahil bir kızım ben.
(Nuri girer)

NURİ

Efendim, muhterem beyefendi, size karşı kusurum büyük, pek büyük, affedin. Öpeyim müsaade ederseniz mubarek ellerinizi.

(Nuri Salim'in elini öpmek ister, o bırakmaz).

SALİM

Olmaz, estağfurullah.

NURİ

Ah şahidimdir bu güne kadar belki yüz kere gelmek isterdim, fakat rahatsız ederim korkusu her defasında elimi ayağımı bağladı.

SALİM

Hayır, bizim hanımın süt kardeşi olmasan, yani aile efradından sayılmasan ihmalin pek o kadar göze batmaz ama bu vaziyette doğrusu ben çok ayıpladım seni. Otursana, niye ayakta duruyorsun?

NURİ

Efendim bendeniz sizce de malûmdur ki usul, erkan bilirim. Küçükler büyüklerin yanında onların izni olmadan oturmazlar.

SALİM

Otur efendim. Sen Bakanlıkta hâlâ kâtipsin ama. ben artık müsteşar değilim.

NURİ

(Oturarak) Vallaha bendenizin nazarında hâlâ müsteşarsınız. Biz ailece sizinle iftihar ederiz. Merhume valdem cariyenizin refikanız hanımefendiye benimle birlikte süt vermiş olması aramızda en şerefli bir hatıra olarak her an yadedilir. Ah beyefendi, bizleri niçin terkettiniz de gittiniz? Hepimizi öksüz yetim bıraktınız. Yerinize gelen şimdiki müsteşarı bir tanısanız.

SALİM

Tanırım, doğrusu kıymetli adamdır.

NURİ

Aman beyefendi, ne söylüyorsunuz? Hani bizde bir Ruhi bey var ya, Salak Ruhi bey umum müdür, ondan besbeter.

SALİM

Nuri, sadece biliyorsun ki Ruhi bey böyle değildi. Ağır bir hastalık geçirdi. Ondan sonra böyle oldu. Onu artık emekliye ayırmak gerekirdi. Ha bugün, ha yarın diye ben işi savsakladım. Benden sonrakiler de nedense yapmadılar. Canım bırak bunları, boş lâkırdılar bunlar. Neye kendini zahmete sokuyorsun? Bende artık iş yok oğlum.

NURİ

Estağfurullah beyefendi, zatiâlinizde daha çok iş var.

SALİM

Kahven nasıl olsun, sen onu söyle.

NURİ

Kahve mi, bendeniz kahve içmem efendim.

SALİM

Hadi canım, daha senin tiryaki olduğunu unutacak kadar bunamadım. Bakanlıkta seni bir gün masanın başında oturur görmedim ben. Ne zaman aratsam kahve ocağında yakalayıp getirirlerdi. Kahven nasıl olsun?

NURİ

Zahmet olacak beyefendi, sade içerim.

SALİM

(Hatice'ye) Duydun ya kızım?

HATİCE

Duydum efendim.

SALİM

Hadi bakalım bana da bir tane yap.
(Hizmetçi soldan çıkar)

SALİM

Nuri, sigara işte şuradaki kutuda.

NURİ

Eğer müsaade buyuracak olursanız bendeniz kendi sigaramdan içeyim efendim, değiştirirsem öksürtüyor.

SALİM

(Nuri'nin cebinden çıkardığı karton Amerikan sigarası paketini görerek) Ooo... Allah versin, artık Amerikan sigarası içiyorsun ha?

NURİ

Aman beyefendi haddime mi düşmüş? Kutu Amerikan sigarası kutusu amma içerisinde bizim birinci sigaraları var.

SALİM

Peki buna ne lüzum görüyorsun.

NURİ

Efendim paketi karşıdan görenler insanı birden mühimsiyorlar. Bizlerin efendilerimiz gibi kendi meziyetlerimizle ehemmiyet kazanacak haliniz yok ya, işte bu yoldan geçinip gidiyoruz.

SALİM

Ne var ne yok anlat bakalım şimdi? Geçim vaziyeti nasıl?

NURİ

Raif beyin şirketinde çalışmaya başlayalıberi biraz düzelmeye yüz tuttu beyefendi.

SALİM

Hangi Raif bey bu?

NURİ

Raif Güngörmüş beyefendi.

SALİM

Ha, şu Raif bey. Pekiyi, Bakanlıktaki memuriyetinden emekliye mi ayrıldın, yoksa istifa mı ettin?

NURİ

Ne o, ne öteki beyefendi. Hâlen Bakanlıkta vazifeliyim.

SALİM

Anlamadım. Hem Bakanlıkta, hem Raif beyin şirketinde nasıl çalışırsın?

NURİ

Raif beyin lütufları sayesinde efendim. Sizden iyi olmasın, çok mübarek bir zat.

SALİM

Raif bey mi mübarek zat?

NURİ

Evet, kendilerine minnettarım. Bendenizi devam kaydına tabii tutmuyorlar.

SALİM

Yani işleri olduğu zaman mı çağırıyorlar?

NURİ

Öyle efendim. Bazen akşamları mesai saati bittikten sonra Bakanlıktan çıkıp uğruyorum. Emirlerini alıyorum.

SALİM

Aklımda yanlış kalmadıysa senin lâkabın Tilki'dir, değil mi? Tilki Nuri derler sana.

NURİ

Öyledir efendim. Lâyık değilim ama öyle derler. Yoksa Tilki'lik nerede, bendeniz nerede?

SALİM

Fakat ben sana birşey söyleyim mi, bu davranışın hiç de kurnazca bir hareket değil. Hem Bakanlıkta çalış, hem de işleri o Bakanlıkla yüzde yüz alâkalı bir şirkette vazife kabul et. Bu yüzden bir gün başına birşeyler gelebilir.

NURİ

Allah öyle takdir ettiyse gelir beyefendi. Fakat ne yapabilirim. Bende hane malumaliniz Darülâcezeyle rekabet halinde. Çocuklarla refika cariyeniz ve ben-

deniz beş nüfusuz fakat iş bununla kalmıyor ki... Refikanın pederi olan Pir-i fani, yatalak validesi, merhum pederinden miras kalan ahretlik vesaire hep benim basımda. Bu gayileye mukabil bakanlıktaki kâtiplik vazifemden elime geçen de topu topu 650 lira. Bereket basımızı sokacak bir kulübe var da büsbütün aç kalmıyoruz.

SALİM

Müşkül durum, biliyorum. Çok müşkül durum ama ne çare ki böyle bir mazereti kimse dinlemez. Neyse, geçelim. Şimdi şöyle bakalım bana, bugün sen buraya neye geldin?

NURİ

Bendeniz mi efendim, tabii mubarek yüzünüzü görmeye.

SALİM

Sonra?

NURİ

Sonra da efendim, elçiye zaval olmaz, Raif beyefendinin zatıalınıza yapmağa hazırlandıkları bir teklif için haddim olmıyarak şöyle bir... Şey efendim...

SALİM

Ağzımı aramağa geldin demek istiyorsun galiba, açık konuş sıkılma.

NURİ

Bendeniz pek sıkılmam beyefendi. Ne var ki keli-

meler her zaman kolayca insanın dilinin ucuna gelmiyor. Malûm ya bendeniz hiçbir şey bilmesem konuşma adabını bilirim.

SALİM

Peki neymiş Raif beyin teklifi?

NURİ

Şirketimizin müdürlüğünü deruhte etmenizi istiyorlar beyefendi. Ayda 5.000 lira maaş, sene sonlarında da kârdan hisse.

SALİM

Parlak teklif doğrusu. Ama ben buna lâayık değilim ki.

NURİ

Aman beyefendi, kerem buyurun, hiç lâayık olmaz olur musunuz? Raif beyefendi diyorlar ki «Salim bey bizim şirketin müdürü olsun, vallahi bir senede şimdiki kârımızın dört mislini yaparız.»

(Hiçmetçi girer kahveleri dağıtıp çıkar)

SALİM

Bu büyük kazanç artışı benim şahsi iktidarım yüzünden mi olacak, yoksa Bakanlık erkânının hatırımını kırmıyacak eski arkadaşlarım oluşları sayesinde mi?

NURİ

Tabii o da var, öteki de.

SALİM

Sen mi söylüyorsun bunu, Raif bey mi?

NURİ

Raif beyefendi.

SALİM

Kısa keseyim bahsi Nuri, 5000 lira değil ya 100.000 lira maaş verseler yine olmaz.

NURİ

Neden beyefendi? Bu fırsat kaçırılır mı? Ayağınızın altını öpeyim hemen red buyurmayın. Yoksa ben-deniz de yanarım.

SALİM

Sen niçin yanıyormuşsun?

NURİ

Çünkü beni şirkete muayyeti halinizde çalışayım diye aldılar.

SALİM

Hımmmm demek çayı görmeden paçaları böylesine sıvadılar ha? Nuri, ben emekliyim, emekli. Devlet her ihtiyacımı tatmin için bir maaş bağlamış mükemmel geçiniyorum. Ne yaparım senin şirketin vereceği maaşı, harcıyamamki...

NURİ

Aman beyefendi. Böyle demeyin Allah rızası için, para olur da harcanacak yer olmaz mı?

SALİM

Ben çalışma hayatına yeniden dönmem. Nuri. muhal dönsem bile Raif beyin şirketine dönmem. Bugün dostlarımdan, ahbablarımdan, tanıdıklarımdan istediğim tek şey, beklediğim yegâne lütuf artık beni rahat bırakmalarıdır. Kalan üç beş senelik ömrümü **kendi keyfimce tüketmek istiyorum.**

NURİ

Aman beyefendi, Allah Lillah aşkına kestirip atmayın. Bir müddet teemmül buyurun. Bendeniz yine gelirim.

SALİM

Gelmesine gel, memnun olurum. Kahve içeriz, sohbet ederiz, ama işte o kadar. Düşünecek tarafı yok bu işin Nuri.

NURİ

Eh öyleyse bendeniz izin isteyeyim beyefendi. Ama mutlaka yine tasdi' edeceğim.

SALİM

Güle güle Nuri. Raif beye selâm söyle. Müdürlüğe beni düşündüğü için yine de teşekkür ediyor dersin. Dur seni geçireyim.

NURİ

Aman beyefendi kerem buyurun, sizden evvel kapıdan nasıl çıkarım. Zatıaliniz buyurun.

(Salim cephedeki kapıdan çıkar)

BEŞİNCİ MECLİS

(Nuri, Mediha, sonra yine Salim)

(Mediha soldan girer)

MEDİHA

Nuri, bir dakika.

NURİ

Mediha abla sen misin, nasılsın abla?

MEDİHA

Niye hemen kalktın?

NURİ

Sorma hiçbir halt edemedim, yani abla, senin bir kocan var ki hâzâ odun. Kafası örümcek bağlamış. İyi ki müsteşarlıktan çekildi ve hükûmet de yerine işbilir bir adam getirmek imkânını buldu. Onun ne mesuliyetten korkan, kokmaz bulaşmaz bir adam olduğunu bilirdim ama bu kadar budala olduğunu bilmezdim. Tevekkeli değil bakanlıkta o kadar düşmanı var.

MEDİHA

Nedir mesele kuzum? sen onu anlat.

NURİ

Anlatayım Mediha abla.

SALİM

(Cephedeki kapıdan başını uzatarak) Nuri ne o gitmekten vaz mı geçtin? Ben hanıma meselenin ne olduğunu anlatırım. Sana zahmet olmasın.

NURİ

Başüstüne beyefendi. Allaha emanet olunuz cüm-leniz.

(Salim girer Nuri çıkar).

MEDİHA

Evet, anlat bakalım, neye gelmiş Nuri?

SALİM

Raif bey göndermiş. Meşhur Raif Güngörmüş. Nuri şimdi onun Bakanlıktaki işlerini takibediyormuş.

MEDİHA

İyi ama Nuri Bakanlıkta kâtip değil mi?

SALİM

Hem Bakanlıkta hem şirkette çalışıyormuş.

MEDİHA

Bravo Nuri'ye, akıllı ve becerikli çocuktur. Bazıları hiç çalışmaz, bazıları kör değneğini bellemiş gibi kös kös hep aynı işe gidip gelirlerken demek o iki yerde birden çalışıyor.

SALİM

Sen bravo diyorsun ama, ben biraz evvel kendisini azarladım.

MEDİHA

Sebep?

SALİM

Bakanlıkta bunu haber aldıkları dakikada Nuri kendisini sokakta bulur, derhal vazifesinden atarlar. Derken tabii şirket de çıkarır. Oğlan büsbütün aç kalır.

MEDİHA

Mesele Nuri'de değil, Raif bey onu neye yollamış?

SALİM

Bana şirketinin müdürlüğünü teklif etmeye.

MEDİHA

Enteresan.

SALİM

Ayda beşbin lira maaş, sene sonlarında da kazançtan hisse.

MEDİHA

Fevkalâde.

SALİM

Ama ben derhal reddettim.

MEDİHA

Ne yaptın ne yaptın? Sen çıldırdın mı Salim? Hiç böyle şey yapılır mı?

SALİM

Kırk senelik çalışma yılından sonra tekrar ve yepyeni bir branşta uğraşıp didinmeye kendimde takat görmüyorum, bir.

MEDİHA

Salim böyle konuşmuyor musun, bütün cinlerim başıma çıkıyor. Sanki üç otuzundasın, senin yaşında herkes çalışıyor. Tanıdıklarım arasında bomboş oturan bir sen varsın.

SALİM

Sonra, daha mühimi kırk sene namus ve şerefimle çalışıp kırkbirinci senede bunların ikisini de tehlikeye düşürecek bir adamla çalışmak işime gelmiyor, iki. Raif bey bütün hükûmet mahfellerinde dalavereci, sahtekâr bir iş adamı olarak tanınmıştır. Hattâ bazı yerlere kabul bile edilmez.

MEDİHA

Her koyun kendi bacağından asılır. Sana ne onun kötü şöhretinden? Sen yapacağın işe, alacağın paraya bakarsın. Hem Raif beyi ben de tanıyorum. Bana söylediklerini kimseden duymadım.

SALİM

Öyle deme onun yazıhanesine adım attığım gün damgalanırm. Bir daha da temizliyemem kendimi.

MEDİHA

Raif bey sosyetede en çok tutulan, sevilip sayılan simalardan biridir.

SALİM

Belki de öyledir ama beni alâkadar etmez bu. Cemiyetin ahlâk teiâkkilerindeki gevşemeden değil, namus ve şereften bahsediyorum ben.

MEDİHA

Salim açık konuşacağım seninle. Bir emekli karısı olmaya tahammül edemiyorum ben, anlıyor musun? Adam yerine konmamak, unutulmak, umursanmamak ağır geliyor bana.

SALİM

Alkışa, pohpoha, bu cicili bicili, fakat yalancı şeylere ehemmiyet verme. Ben bunlardan kurtulduğuma fazlasıyla seviniyorum.

ALTINCI MECLİS

(Salim, Mediha, Hatice, Yavuz)

(Yavuz elinde bir zarfla arka cephedeki kapıdan girer, Hatice onu takibeder)

YAVUZ

Baba Bakanlıktan sana bir mektup geldi.

HATİCE

Yavuz bey bir dakika, o mektubu biraz verir misin bana?

YAVUZ

Niçin verecekmişim?

MEDİHA

Kız, bu da ne demek oluyor? Beyefendiye gelen mektuba ancak beyefendi bakar. Senin okuma yazman bile yok, ayol. Bana bak böyle şımarıklık ve terbiyesizliklerden hoşlanmam ben.

HATİCE

Şey hanımefendi, biliyorsunuz cahil bir kızım ben.

MEDİHA

Şeyi meyi yok. Hadi içeri git, çağırınca gelirsin.

HATİCE

Peki hanımefendi.

(Çıkar).

SALİM

Bakanlıktan geliyor mektup ha? Tuhaf şey bana bakanlıktan neye mektup gelsin? Ver bakayım Yavuz.

MEDİHA

Ay merak ettim. Çabuk aç şu zarfı.

SALİM

Hakikaten Bakanlıktanmış. Garip... Garip.

MEDİHA

Of ne soğuk kanlı adamsın yokmu insanı çatlatır-sın. Aç diyorum zarfı.

SALİM

(Zarfı açarak) Hımmm. Hem de bizzat Bakandan.

MEDİHA

Ne diyorsun? Aman oku.

SALİM

Pek dostane yazılmış bir mektup. Beni Bakanlığın önemli işler baş müşavirliğine tayin etmeyi kararlaştırmışlar.

MEDİHA

Başmüşavirlik ha, aman yarabbi.

YAVUZ

Çok güzel anne, çok güzel, yaşadık.

SALİM

Tabii maaş değil ücret vereceklermiş. Çünkü maaş verirlerse emekli aylığı kesilir. Hiç yorucu bir vazife değilmiş ama buna rağmen Bakanlığa yapacağın yardım pek büyük olacakmış.

MEDİHA

Aman yarabbi, deli olacağım. Allahım ne beklenmez bir lütfu bu.

SALİM

Bakan derhal cevap vermemi, fakat aynı zamanda

bir müddet için bu tayini ifşa etmememi istiyor. Hiç olmazsa kendisi tarafından aksi bildirilinceye kadar bu hususta kimseye birşey söylememeliymişim. Çünkü aynı mevkii kapmak isteyen pek hatırlı kimseler varmış. Al bak, kendin de oku.

(Mediha mektubu alır, artık bu onda kalacaktır)

MEDİHA

Bu adam senin çok yakın bir dostun anlaşılan Salim.

SALİM

Hayır değil, o benim dostum olan Bakan değişti İhtiyaçları var da ondan.

MEDİHA

Ah şimdi Sevgi de burada olmalıydı. Kimbilir ne kadar memnun olacaktı. Şaka maka değil bugün hepimiz için büyük bir bayram günü.

SALİM

Acaba kabul edeyim mi dersin Mediha?

MEDİHA

(Gülerek) Salim, bu konuda bir kelime daha söylersen vallahi seni boğarım.

SALİM

(Gülerek) Hee. Bakanın mektubu bir aile felâketi-ne sebep olacak ha?

MEDİHA

Hadi git odana, derhal cevap var, derhal, bir dakika tehiri caiz değil. Ondan sonra sokağa çık mektubunu kendi elinle postaya ver. Hatta bırak mektubu, sen kendin git Bakana. Giderken gömleğini değiştirmeyi de unutma. Sen böyle kirli gömlek giymezdin ama nasıl oldu? Bakana kendin git kendin.

SALİM

Yoo, biraz ağırdan almak lâzım Mediha. Sen işi idare etmesini bana bırak, mektup kâfi. Ama dediğim gibi bir müddet kimseye bu işten bahsetmiyeceksiniz, ama hiç kimseye. Anlıyor musunuz? Yoksa bütün iş bozulur.

MEDİHA

Nasıl istersen. Hadi durma, git odana, otur masanın başına.

SALİM

Peki, gidiyorum.

(Arka cephedeki kapıdan çıkar)

YAVUZ

Doğrusu çok sevindim anne.

MEDİHA

Ya ben? Bir emekli karısıyken Başmüşavirin eşi olmak ne demek? Düşünsene.

YAVUZ

Bana da Başmüşavirin oğlu diyecekler artık. Eh, ben gideyim hemen. Ha, bizim para?

MEDİHA

On liraydı değil mi?

YAVUZ

Hayır yirmibeş lira.

MEDİHA

Niye?

YAVUZ

Şimdi Başmüşavirin oğluyum ben.

MEDİHA

Kenetten al, yerini biliyorsun.

YAVUZ

Olur mersi.

MEDİHA

Nereye gidiyorsun? Fakülteye mi? devam müddetini doldurmak için gayret harcamana halâ lüzum kaldı mı?

YAVUZ

Yok canım, boş ver ona. Ben şimdi bu haberi yaymağa gidiyorum. Önüme gelene söyleyeceğim.

MEDİHA

Ama mahrem olduğunu da ilâve etmeyi unutma.

YAVUZ

Hiç unuttur muyum?

(Yavuz arka cephedeki kapıdan çıkar)

MEDİHA

(Telefonun yanına oturur makineyi açar, numaraları çevirir) Alo, alo, Kurtsayların evi mi? Mübeccel hanımı istiyorum.. Ay sen misin şekerim? Nasılsın? Vefasız bir kere olsun arayıp soruyor musun? Kocan nasıl? Biz de iyiyiz. İyiyiz ama kendi köşemizde gürültüsüz patırtısız yaşarken bu sabah halli çok müşkül bir mesele ile karşılaştık. Kocama Bakanlığın Başmüşavirliğini teklif ettiler. Hem eden bizzat Bakan. Doğrusu ben kabul etmesine hiç taraftar değilim. Kocam da tereddütte. Bakalım ne olacak? İyi iyi, ünvanı parlak ama acıyorum adama, yetişir artık çalıştığı canım. Ha, Mübeccel, pek mahrem bu ha... Sakın kimseye söyleme Bakan yazdığı mektupta bir müddet açıklamayın diyor. Ama ben senin bizleri ne kadar çok sevdiğini bildiğim için dayanamadım. Ha, ne dedin? Çaya mı geleyim bu akşam sana? Dur bakayım, belki gelirim. Sevdiğim arkadaşları da çağır bari. Hadi şimdilik oruvar. Gözlerinden çok çok öperim. Tebriklerine teşekkürler.

YEDİNCİ MECLİS

(Mediha Salim sonra Hatice ve Aziz)

(Mediha telefonu kapar. O anda Salim gittiği kapıdan döner, gözlerinde okuma gözlüğü, bir elinde kalem, ötekinde yaznuş olduğu mektup vardır).

MEDİHA

Mektup tamam mı?

SALİM

Tamam,

MEDİHA

Ver bakayım?

SALİM

Al. (Mediha alır okumaya başlar)

HATİCE

(Koşarak girer, telaşlı ve heyecanlı) Beyefendi beyefendi.

SALİM

Ne var, ne oluyorsun kız?

HATİCE

Posta memuru, beyefendi. O domuz herif buraya kadar geldi.

MEDİHA

Hangi posta memuru? Terbiyeni takınsana sen? Hiç misafire domuz herif denir mi?

SALİM

Posta memuru ha? Allah Allah ne istiyor?

MEDİHA

Dur bakayım dur. Genç ve yakışıklı bir adamını bu?

HATİCE

Bize ne onun genç oluşundan, yakışıklı oluşundan hanımefendi? Aksi lânet bir herif. Başımıza ne işler açtı.

MEDİHA

Ben tahmin ettim kim olduğunu, söyle buyursun.

ŞALİM

Kim Mediha?

HATİCE

Ama hanımefendi...

MEDİHA

Söyle buyursun diyorum, duymadın mı? (Salim'e)
Şimdi anlarsın, biraz sabırlı ol.

HATİCE

(Kapıyı açarak) Buyur bakalım memur bey.

AZİZ

(Girerek) Hanımefendi, beyefendi, saygılarımı lütfen kabul ediniz.

SALİM

Buyurun oturun.

AZİZ

Teşekkürler efendim.

MEDİHA

(Hatice'ye) Dışarıya.

HATİCE

Ama hanımefendi...

MEDİHA

Dışarıya diyorum.

(Hatice suratını ekşiterek arka cephedeki kapıdan çıkar).

AZİZ

Efendim, adım Aziz, Aziz Sarıdağ.

SALİM

Evet oğlum.

AZİZ

Bir dakika, mazur görün. biraz heyecanlıyım. Toplıyayım kendimi.

SALİM

Tabii, tabii, istediğin kadar bekleriz. Bizim vaktimiz bol.

AZİZ

Yaşım 23, Edebiyat Fakültesi mezunuyum, İşim posta memurluğu. Daha bu sene memur oldum.

SALİM

Güzel.

AZİZ

Sizleri rahatsız etmekten kastım...

MEDİHA

Gerisini ben tamamlayım isterseniz. Kızımız Sevgi ile evlenmek istiyorsunuz.

AZİZ

Evet evet... Tamam efendim. Kendisini seviyorum. O da sanırım bana karşı lakayt değil. Rızanızı almak istiyorum.

MEDİHA

Demek onun Arif beyin oğluyla evlenmeleri kararının bozulduğunu duyunca geldiniz, talip olayım dediniz.

AZİZ

Öyle oldu efendim. Meseleyi çok güzel hülâsa ettiniz.

SALİM

Tamam, sizi şimdi ben de hatırladım. Gıyaben tanıyorum sizi. Vallahi bence...

MEDİHA

Onbeş dakika geç kaldınız delikanlı. Onbeş dakika evvel olsaydı bu izdivaç belki mümkündü.

AZİZ

Peki, şimdi?

MEDİHA

Artık malesef kabil değil.

AZİZ

Niye efendim?

MEDİHA

Mazur görün, söyleyemem. (**Gülerek**) Öyle değil mi Salim?

SALİM

Söyleyemez şey, tabii söyleyemez, ama Mediha...

MEDİHA

Kes rica ederim. Fikrini anlattın bitti.

AZİZ

Son sözünüz bu mu?

MEDİHA

Maalesef.

AZİZ

Eğer ben posta memuruyum diye küçük görüyorsanız daha çok gencim. Ben de müdür olurum, Müşteşar olurum.

MEDİHA

İnşallah olursunuz.

SALİM

Tabii olursunuz, şüphe mi var?

MEDİHA

Dediğin gibi, mazur görün ve sakın darılmayın.

AZİZE

Pekalâ, Allahâısmarladık, şimdilik Allahâısmarladık.

SALİM

Güle güle oğlum.

(Aziz çıkar)

SALİM

İyi yapmadın Mediha. Bir kere Sevgi'nin de fikrini alacaktın.

MEDİHA

Ben yaptığımı bilirim. Lütfen bu işe olsun karışma. Koskoca bir Başmüşavirin kızı bir posta memuruyla evlensin ha?.. Herkes kahkahalarla güler buna. Sen mektubu hemen postaya ver.

(Mediha soldan çıkar)

SEKİZİNCİ MECLİS

(Salim - Hatice)

HATİCE

(Soldan girerek) Beyefendi beyefendi.

SALİM

Ne var kızım?

HATİCE

Gördünüz mü posta memurunun yaptığı domuzluğu.

SALİM

Ne domuzluğu?

HATİCE

A, anlamadınız mı canım? Sizin yazdığınız mektubu geri yollamış ahlâksız. Zaten bekliyordum böyle bir şey yapacağını. Sonra utanmadan da gelmiş kızınızı istiyor. Ama aldı cevabı işte.

SALİM

Nerden biliyorsun kızımı istediğini? Yine kapıdan dinledin değil mi?

HATİCE

Aman beyefendi bırakın onu şimdi mesele orada değil, mesele mektupta.

SALİM

Hangi mektupta?

HATİCE

Aman, beyefendi, nasıl olur da anlamazsınız. Hani pulunu ters yapıştırmıştın da, sonradan düzeltirken zarfın köşesine mürekkep dökülmüştü? Zarfı uzaktan görür görmez tanıdım. Demin Yavuz beyin getirdiği mektup oydu işte. Yemin ederim ki oydu.

SALİM

(Telâşlı parmağını dudaklarına götürerek) Hişt... Sussss.

HATİCE

Niçin susayım beyefendi? Bunda saklanacak ne var ki?

SALİM

Sus diyorum. Bu meseleyi unut. Bir daha bahsettiğini dumıyacağım. Eğer duyarsam o anda kovarım seni bu evden. Anladın mı?

HATİCE

Anladım anladım beyefendi, daha doğrusu anladım da yine anlamadım.

SALİM

Sus diyorum...

P E R D E

İKİNCİ PERDE

(Aynı dekor. Aradan birbuçuk ay geçmiştir. Vakit öğleye yakın. Evde şahit olduğumuz tek değişiklik aile efradının durumlarındadır. Hepsi hallerinden memnun görünmektedirler. Bilhassa Mediha artık eski yorgun, meysus ev hanını olmaktan çok uzaklaşmıştır.)

BİRİNCİ MECLİS

(Salim - Hatice)

(Hatice birinci perdede olduğu gibi yerleri silmekte, Salim yine aynı vaziyette gazete okumaktadır.)

SALİM

(Gazetesini bırakıp okuma gözlüğünü çıkararak)
Hatice.

HATİCE

Buyurun beyefendi.

SALİM

Ne dersin evin içindeki bu büyük değişikilge?

HATİCE

Ne değişikliği beyefendi?

SALİM

Anlamamazlıktan gelmesene. Bak, tıs yok. Sanki ev bomboş. Birbuçuk ay geçti geçmedi bütün o dırıltılar, zırıltılar ortadan kalktı. Şimdi herkes hayatından memnun. Herkesin yüzü gülüyor. Bir ufak zekâ oyunuyla bütün davaları hallettim.

HATİCE

Öyle mi beyefendi?

SALİM

Ne demek öyle mi beyefendi?

HATİCE

1

Hiç, lâf gelişi öyle dedim. Ben cahil bir kızım, zekâ oyunlarına falan aklım ermez.

SALİM

Aile efradının rahata kavuşturdum ama kendi rahatımı yine temin edemedim. Sen de biliyorsun ki evin içi bir cehennem olmaya doğru gidiyordu. Mutlaka birşey yapmam lâzımdı, yaptım. Fakat sonunu getiremedim. Yüzüme gözüme bulaştırdım. Mediha, Yavuz ve Sevgi'nin muhitlerinde eski itibarı görmek, eski saygıyı kazanmak için tenbihlerime rağmen, benim Başmüsavirliğimi her tarafa yaymaları işleri berbat etti. Onların giriştikleri reklâm kampanyası neticesi daha bir defa

olsun Bakanlığa gitmeden müthiş bir uzman oldum çıktım. Her tarafta adım geçiyor, her tarafta aranıyorum ye tabîî çok sıkılıyorum. Ben kimim, uzmanlık nerede?

HATİCE

Sıkılmayın beyefendi, öteki uzmanların da böyle olmadıkları ne malûm.?

SALİM

Öte taraftan, duyduğuma göre, Bakanlık altüst olmuş. Her tarafa yayılan şayiaları duymuşlar. Duymuşlar ama bakmışlar ki teşkilât kanunundan böyle bir vazife yok. Bakan bir buçuk aydır Amerika'da tetkikte bulunduğu için bu şekilde tayin yapıp yapmadığını, bana bunu mektupta bildirip bildirmediğini ondan da soramamışlar .Şaşırp kalmışlar.

HATİCE

Ama elbet geri dönecek bu adam.

SALİM

Öyle.

HATİCE

O zaman fena olacak beyefendi.

SALİM

Niçin fena olsun? Kimseye hiçbir müesseseye zarar vermedim ki. Bu hile sayesinde hiç bir menfaat da temin etmedim. Ah, Mediha'yla çocukların boşboğazlıkları... Onlar tembih ettiğim gibi çenelerini tutsaydılar

herşey yolunda gidecekti. Ne demeli, işin bu tarafını hesaphıyamadım. Sen ne dersin, ne yapalım?

HATİCE

Ben ne bileyim beyefendi, cahil bir kızım ben.

SALİM

Hanımfendi ne yapıyor, hanımfendi? Pek sormak istemiyorum, benimle uğraşmasın da ne isterse yapsın.

HATİCE

Şimdi hep sokakta, oradan oraya koşup duruyor.

SALİM

Galiba hayır işleriyle meşgulmüş.

HATİCE

Ha bir de Nuri bey, süt kardeşi, şimdi sık sık buraya geliyor, eskiden semtimize uğramazdı.

SALİM

Niçin acaba?

HATİCE

Vallaha bilmem ki, ben cahil bir kızım.

Bıktım senin «ben cahil bir kızım» lâfından. Hazır sırası gelmişken bu işi de hallediverelim.

HATİCE

Aman sakın yine yüzünüze gözünüze bulaştırmayasınız.

SALİM

Hakikaten cahil olanlar bu ayıplarını ikide bir öne sürmezler. Seninle konuşurken ilk günden beri içimde garip bir huzursuzluk duyuyorum. Bana öyle geliyor ki, sen içi başka, dışı başka bir insansın.

HATİCE

Kim böyle değil ki beyefendi?

SALİM

Bazı sözlerin, bazı cevapların var ki hiç te cahil ve budala bir kız olmadığını açıkça anlatıyor. Hatta akıllı ve zekisin sen.

HATİCE

Aaa, vallahi değil beyefendi. Size öyle gelmiş.

SALİM

Ne kadar oldu bizim yanımıza geleli?

HATİCE

Üç seneye yaklaşıyor.

SALİM

Daha ilk günden şüphelenmiye başladım senden. Cahil ve budala görünmeye çalışan bir kız bu, dedim, rol yapıyor.

HATİCE

Ama günahıma giriyorsunuz. Herkes de görüyor işte, cahil ve budalanın biriyim ben.

SALİM

Sözümü kesme. Senin hakkındaki şüphe içimde gün geçtikçe kuvvetlendi kuvvetlendi ve nihayet dün aldığım bir mektupla şüphe olmaktan çıkıp hakikat oldu.

HATİCE

Ne mektubu?

SALİM

Sana dair bir ihbar mektubu.

HATİCE

Yapmayın, kim yazar böyle bir mektubu? Allah belâsını versin kim yazdıysa. Bir köşeye çekilmiş, karnını doyurmaya çalışan zavallı bir kızıdan ne isterler?

SALİM

Senin hiç düşmanın var mı Hatice?

HATİCE

Benim mi? Yooo, sanmam. Ben kimim ki, düşmanım olsun.

SALİM

Şöyle muradına nail olamamış eski bir sevgili falan.

HATİCE

Yok.

SALİM

(Cebinden bir zarf çıkararak) Bak işte mektup bu. Kimin yazdığını bilmiyorum, imzasız. Ama içinde, senin hakkında çok müthiş şeyler yazılı.

HATİCE

Çok müthiş şeyler mi?

SALİM

Korkunç. Bilmem ki artık bunlar meydana çıktık-tan sonra bizim yanımızda kalman caiz mi? Hatta bel-kide polise haber vermek lâzım gelecek. Al, bak.

HATİCE

Peşinden söyleyim ki hepsi iftiradır. Vay namussuz vay. Ne yapmışım, polislik ne suçum var? Verin baka-yım. (Mektubu alıp açar, süratle göz gezdirir). Aaa, Su şirketinden gelen bir mektup bu, bozuk saati değiştirin diyor.

SALİM

Öyle mi? hay Allah... Yanlış mektup verdim de-mek.

HATİCE

Doğrusu nerede?

SALİM

Doğrusu yok.

HATİCE

Ama beyefendi bana bunu yapmamalıydınız.

SALİM

Kız, farkında değilsin galiba, tutuldun. Mektup yanlış ama senin koskoca bir yalancı olduğunu isbata yine de kafi geldi. Hani okuyup yazma bilmiyordun sen?

HATİCE

Allah kahretsin işte, boş bulundum. Çok fena oldu.

SALİM

Yoo yoo... Korkma, fena olan bir şey yok. Aramızda yalnız ikimizin bildiği bir sır vardı. Şimdi bunlar iki tane oldu. Kimseye söyleyecek değilim. Müsterih ol da konuşalım. Üç seneden beri niye herkese ben cahil bir kızım deyip duruyordun?

HATİCE

Herkes bir yol tutturmuş gidiyor, ben de bunu seçmişim işte...

SALİM

Pekiye ama niçin? Mutlaka öğrenmeliyim.

HATİCE

Madem ki kimseye söylemiyeceksiniz, anlatayım beyefendi. Yaşım ileri değil ama hizmetçilikteki tecrübelerim epeyi fazladır benim. Bu tecrübeler bana bir evde fazla kalmanın, tutulmanın üç şartı olduğunu öğret-

ti. Evvelâ cahil, okuyup yazma bilmez görüneceksin. Çünkü bugün hizmetçi kullanan hanımefendilerin sayısı pek arttı. Bunların büyük kısmında okuma yazma hak getire, yahut sadece ilk mektep tahsili görmüşler. Ama kocalarının birden zengin olmasıyla hizmetçi kullanan hanımefendi sırasına girmişlerdi. Senin kitap okumanı, mektup yazmanı, hatıra defteri falan tutmanı, hülâsa kendilerinden üstün olmanı çekemezler. Çabuk sepetlenirsin. Ben burada bile, okuduğum kitapları odamın en gizli yerlerine saklıyorum.

SALİM

Ama bizim evde bu tip kadın yok ki...

HATİCE

Evine göre tip değiştirirsen bilen bilmeyene söyler, senin foyan da çabuk meydana çıkar. Bu bir prensip meselesidir. Her zaman uygulanır.

SALİM

Vay vay vay, enteresan, sonra?

HATİCE

Sonra yüzüne bakılır bir kızsın ne mümkünse yapacak, mutlaka kendini çirkin göstereceksin.

SALİM

Bunun da farkındayım, çok defa kendi kendime düşünmüşümdür, bu kız saçına başına biraz itina etse, biraz boyansa, şu sağ gözündeki tik de geçse güzel bir kız olacak demişimdir. Bak, tik şimdi yok.

HATİCE

Çünkü artık sizin yanınızda lüzum kalmadı. Evet, mutlak kendini çirkin göstereceksin, demiştim. Hanımlar hizmetçilerinin kendilerinden güzel olmasına asla tahammül edemezler. Etseler bile bu sefer evdeki erkekler insanı rahat bırakmazlar. Böylece daha da çabuk pasaportunu alırsın.

SALİM

Gelelim üçüncü şarta.

HATİCE

Aptal ve beceriksiz olacaksın. Hanımlar zeki hizmetçileri beğenir, fakat aptal olanları kullanırlar. Çünkü hizmetçi paylamak, bağırmak onlar için bir ihtiyaçtır. Belki de hanımlıklarna başka türlü inanmazlar. Beceriksiz görünmeye gelince bunu evin hanımı için değil, kendin için yapmağa mecbursun. Çünkü becerikli oldun mu yüklendikçe yüklenirler. Vakitsiz yıpranır, harabolursun.

SALİM

Galiba söylediklerinin hepsi doğru.

HATİCE

Tabii doğru olacak, bunları öğreninceye kadar kovulmadığın ev kalmadı benim.

SALİM

Bir سوالim daha var. Madem ki okuyup yazma biliyordun, o postahanedeki pulu ters yapıştırma işi neyin nesiydi?

HATİCE

Salim beyin Salim Beye, yani sizin kendinize mektup yollamanız elbetteki garibime gitti. Eh, ben de insanım, meraklandım. Bundan bir iş çıkacak dedim. Mektubu nişan koymak üzere pulu ters yapıştırdım. Posta memuru itiraz edince bu sefer mürekkep hokkasını devirdim.

SALİM

Bir de biz sana aptal damgası vurmuştuk.

HATİCE

Bu posta memuruna önce çok sinirlenmiştim ama, sonra küçük hanımın sevdiği delikanlı olduğunu öğrendince pek acıdım beyefendi. Red cevabı alınca yüzünün nasıl sarardığını bir görmeliydiniz. Limon gibiydi.

SALİM

Kimin kimsen yok mu senin Hatice?

HATİCE

Yok beyefendi anam babam ben orta mektepteyken öldüler. Bir dayım vardı o da üç sene sonra sizlere ömür. Kaldım yapayalnız... Yazıhanelerde fabrikalarda iş aradım, bulamadım. O sırada piyasada büyük bir kriz vardı. Ya kötü yola düşecek, yahutta hizmetçi olup karnımı doyuracaktım. İkinci yolu seçtim.

SALİM

Ama şimdi piyasada anlattığın şekilde kriz yok.

HATİCE

Fakat hizmetçiliğe alıştım bir kere. Daha doğrusu insanların iç yüzünü öğrenmek hoşuma gidiyor. Onların tamamen yalandan ibaret olan dış yüzlerinin altındakileri görmek pek enteresan. Demin bana sen büyük bir yalancısın demiştiniz ya, emin olun bu işte solda sıfır kalırım ben. Siz bile benden çok ilerdesiniz. İyi bir yalancı olmayı doğrusu çok isterdim. Hoşuma gidiyor bu. Meselâ sizin gibi.

SALİM

Benim gibi mi?

HATİCE

Söz temsili öyle dedim beyefendi. Ben cahil...

SALİM

Hişt heyyy, o meseleyi hallettik. Dön geriye

HATİCE

Büyük bir yalancı olsaydım meselâ demin anam babam ben orta mektepteyken öldüler demezdim. Siz vaktiyle, çok seneler evvel her erkek gibi bir kaçamak yapmış, vazifesi Anadolu'da olan bir mühendisin hanımıyla mercimeği fırına vermiştiniz, derdim. Hanımın adına faraza Leman hanım diyelim. Sonradan bu Leman hanımın tıpkı size benzeyen bir kızı olmuştu, derdim.

SALİM

Hatice, neler söylüyorsun, dur dur. Kafam altüst oldu. Buyurun bakalım, işte yeni bir buhran. Bana benziyor musun sen? Ay galiba da benziyorsun.

HATİCE

Aman beyefendi, siz de rüzgârdan nem kapıyorsunuz. İnsan insana benzemez mi?

SALİM

Ama ben böyle bir Leman hanım tanıdım.

HATİCE

Faraza dedim beyefendi, faraza. Tesadüf bu.

SALİM

Gözlerinin rengi, kaşların, yüzünün biçimi... Gel bakayım şu aynanın önüne, yan yana duralım. Vallaha çok benziyorsun.

HATİCE

Kuzum, başınıza iş mi açacaksınız, şimdi durup dururken. Zaten kâfi derecede derdiniz var.

İKİNCİ MECLİS

(Evvelkiler, Sonra Yavuzla Sevgi)

(Yavuz ve Sevgi soldan girerler, Hatice'nin yüzündeki tik yine başlar).

YAVUZ

Baba, şu kızın derdine bir çare bul Allahını seven sen. Annem de fazla oluyor artık.

(Sevgi birden ağlamaya başlar.)

SALİM

Gelin bakalım, ne var, ne oluyor? Aa sen bebek mi-

sin Sevgi, koskocaman kıza ağlamak yakışır mı? Mesele nedir?

YAVUZ

O müteahhit Arif bey denilen adam yine meydana çıktı. Bu gün sana gelecek, ben ettim siz etmeyin, diyerek Sevgiye oğlu için tekrar talip olacakmış. Mavunamı bu kız, çatanalar nereye çekerse oraya gidecek?

SALİM

Arif beyin oğluyla evlenmeyi istemiyor musun Sevgi?.

SEVGİ

(Ağlıyarak) Hayır baba, katiyen. Fakat anneme söz dinletemiyorum. İlk nişan bozulunca onların gör-güsüzlüğünden, kabalığından bahseden annem şimdi Arif beyler kadar kibar ve asil insanlar az bulunur, diyor.

YAVUZ

Kibar ve asil ha... Arif bey mi? Yirmi yıl önce Karaoğlan çarşısında kunduruca çıraklığı yapıyormuş.

SALİM

Biliyorum. Dur biraz Yavuz, Sevgi konuşsun... Annene fikrini kat'î şekilde söylemedin mi kızım?

SEVGİ

Bana ağız açtırmıyor ki baba. Söylemesine söyledim, fakat üzerinde durmadı bile.

SALİM

Hımmm, Arif bey kaçta gelecekmiş?

SEVGİ

Anneme haber getiren adamları öğleye doğru demiş. Baba, evlenmem bu adamın oğluyla ben, evlenmem. (Ayağını yere vurarak) Asla.

YAVUZ

Bravo Sevgi, hah şöyle...

SALİM

Onu anladım ama anneni fikrinden nasıl caydırabiliriz?

YAVUZ

Canım baba bu zamanda bir kız zorla evlendirilir mi? Taş devrinde miyiz?

HATİCE

Beyefendi, izin verir misiniz ben de konuşayım?

YAVUZ

Hoppala, al beş paralık ta bundan. Kız, senin ne fikrin olur ki?

SALİM

Yavuz, gevezeliği bırak, mesele senin zannettiğin gibi değil. Söyle bakayım Hatice?

HATİCE

Hanımefendi fikrinden caymaz. Bunu hepimiz biliyoruz. Ama öyle sanıyorum ki, Arif beyi teşebbüsünden vazgeçirebiliriz.

SALİM

Güzel ama nasıl?

HATİCE

Küçük hanım burada ona öyle davranır ki adam geldiğine geleceğine pişman olur.

SALİM

Nasıl davranır ki?

SEVGİ

Yapamam yapamam, elimden gelmez böyle şeyler.

YAVUZ

Canım, sen de hiçbir şey yapamıyorsun Sevgi.

SEVGİ

Yapamam, bu adamı ömrümde görmedim. İlk karşılaşacağız. Yabancılar yanında büsbütün sıkılğan oluyorum.

HATİCE

Nasıl ilk karşılaşıyorsunuz? Daha önce nişanda yüzükleri kim taktı?

SEVGİ

İlk nişan sırasında Arif bey burada değildi, yüzük-

leri hanımı taktı. Onun Ankara'ya dönüş günlerinde babam emekliye ayrıldı ve Arif bey (ben bir emeklinin kızını gelin olarak alman) diye nişanı bozdu.

YAVUZ

Canım Sevgi biraz kendini sıkarsın.

HATİCE

Allah verede hanımefendi burada bulunmasa. Onun önünde küçük hanım büsbütün bocalar.

YAVUZ

Bulunmıyacak zannederim. Biraz evvel hemen çıkacağını söylüyordu.

SALİM

Yahu, nasıl çıkar? Arif bey gelecek diyorsunuz? Onun işine de akıl sır ermez ki...

HATİCE

Pekalâ, siz bu işin hallini bana bırakın beyefendi.

YAVUZ

Aa... Bu kıza bir hal olmuş baba. Konuşması bile değişik.

HATİCE

Ben Sevgi hanımla ve Yavuz beyle görüşürüm, bir plân yaparız.

SALİM

Pekalâ. sana güveniyorum Hatice. Şey, çocuklar si-

ze bir sual soracağım, Hatice'yle ben birbirimize benziyor muyuz?

YAVUZ

Hoppala, bunu da nereden çıkardın baba? Bir bu eksikti.

SEVGİ

Yok öyle deme, pekalâ benziyorsunuz baba. Niye sordun?

HATİCE

Babanız, kendi kendine meseleler çıkarmakta ustadır, biliyorsunuz.

SALİM

Ben yazı odamdayım çocuklar. Arayan oraya gelsin.

(Salim başını sallıyarak arka cephedeki kapıdan çıkar).

ÜÇÜNCÜ MECLİS

(Hatice - Sevgi - Yavuz sonra
Mediha, sonra tekrar Hatice)

MEDİHA

(Soldan girerek) Ne o, konferans mı var? Kız Hatice, senin hiç işin yok mu ki, burada durmuş çocuklarla çene yarıştırıyorsun?

HATİCE

Şimdi işim bitti, gidiyordum hanımefendi

MEDİHA

Pekalâ, hadi bakalım. Ha, dur, dur, beyefendi ne-rede?

HATİCE

Şimdi yazı odasına gitti.

(Hatice su kovağını ve tahta bezini alarak soldan çıkar).

MEDİHA

Çocuklar söyleyeceğim söyliyeyeceğim hep unutuyorum. Tabii durumu siz de takdir ediyorsunuzdur. Babanızın evde mümkün olduğu kadar rahat etmesine çalışmak hepimizin ilk vazifesi olmalı. Yorgun zavallı Onun gibi koca, onun gibi baba az bulunur. Her erkek emekli olup istirahate çekildikten sonra karısı ve çocukları için tekrar çalışma hayatına dönmez doğrusu.

YAVUZ

Haklısın anne. Yerden göğe kadar hakkın var. Zaten sen daima, ama daima doğru düşünürsün.

MEDİHA

Ya, öyle mi? Ne kadar istiyorsun?

YAVUZ

Yirmi kâğıt olsa yetişir. Hayat çok pahalı anne.

MEDİHA

Pekalâ benim odama git, komodini aç oradan yirmi lira al.

YAVUZ

Teşekkürler, hemen gideyim.
(Soldan çıkar).

MEDİHA

Gel bakalım Sevgi, seninle biraz konuşalım. Arif bey düğün için iki ayağımızı bir pabuca sokacaktır herhalde. Bu adamın tabiatı öyledir. İlk işimiz elbiselerin ve gelinliğin için faaliyete geçmek olmalı. Aksi gibi bugün de en dolu günlerimden biri. Kadınlar Birliğinde başkan seçimi var. Bu seçimi mutlaka kazanmalıyım. Bir aydır mücadele ediyorum. Netice bugün alınacak. Benim için artık bu şeref ve haysiyet meselesi oldu. O kadar ki, Arif beyin gelişinde bile bulunamayacağım. Seninle çarşıya yarın çıkarız, olur değil mi? Yarın Çocuk Esirgeme Kurumunda toplantı var, El işleri sergisi var, Ferhunde'de biriç var ama hiçbirisine gitmem.

SEVGİ

Olur anne.

MEDİHA

Ha, Nuri telefon etti gelecekmiş. Hatice'ye söyle de geldiği zaman baban burada salondaysa Nuri'yi benim odama alsın.

SEVGİ

Peki, söylerim. Nuri dayı eskiden semtimize bile uğramazken şimdi niye sık sık geliyor anne?

MEDİHA

Amma da mübalağa ediyorsun Sevgi, on gündür gelmedi çocuk. Bilirsin ben Nuri'yi pek severim. Ailemden kala kala bir o kaldı.

(Telefon zili)

SEVGİ

Telefon, bakayım mı?

MEDİHA

Hayır, ben bakarım. (Kalkıp telefonu açar) Alo, Salim Alınacak'ın evi. Ben Mediha Alınacak. O, buyurun Ruhi beyefendi, buyurun efendim. Bir emriniz mi var. On dakikaya kadar buraya mı geleceksiniz? Aman şeref verirsiniz efendim. Tabii tabii. Salim de bulunacaktır elbet. Bekleriz efendim. Bilmukabele Ruhi beyefendi. Güle güle. (Telefonu kapar, Sevgi'ye) İşte bu fena havadis.

SEVGİ

Neden fena anlamadım anne?

MEDİHA

Canım bizim Nuri'nin çalıştığı şirketin Bakanlıkta bir işi varmış Umum Müdür olarak bu Ruhi bey karışıyormuş. Nuri'nin şirketteki mevki kuvvetlensin

diye babanın ağzından selâm gönderdim. Benim de ricalarımı söylettin. Salak herif onu izaha geliyor herhalde.

SEVGİ

Fakat anne, babam, izni olmadan ismini kullandığını duyarsa fena sinirlenecektir.

MEDİHA

Ben de onun farkındayım. Onun için Ruhi bey geldiği zaman baban evde bulunmamalı.

SEVGİ

Ya öyle mi?

MEDİHA

Onu nasıl evden çıkarmalıyız. Buldum tamam. Başmüşavirlikten telefon ettiler çok, çok mühim ve müstacel bir iş çıkmış. Hemen gelmesi lâzım diyorlar, deriz. Öyle ya, çağıramazlar mı?

SEVGİ

İyi ama sonrası ne olacak? Baban Başmüşavirliğe gidecek, telefonun yalan olduğunu öğrenecek...

MEDİHA

Aman kızım, sonrası da sonra düşünürüz. Sen git, yolla onu buraya bakayım. Benim çağırdığımı söylersin.

(Sevgi arka cephedeki kapıdan çıkar, Hatice soldan girer, cephedeki kapıya yollanır).

MEDİHA

Nereye gidiyorsun Hatice?

HATİCE

Kapı çalınıyor hanımefendi.

MEDİHA

Geri dön, servis kapısından bak, gelen Nuri bey ise o kapıdan al içeri. Benim odamda beklesin. Kendisine ben haber veririm.

HATİCE

(Geri dönerek) Peki efendim olur.

DÖRDÜNCÜ MECLİS

(Mediha - Salim)

(Salim arka cephedeki kapıdan girer)

SALİM

Hayrola, beni istemişsin.

MEDİHA

Acele et acele, iş çok mühimmiş.

SALİM

Ne işi canım?

MEDİHA

Başmüşavirlikten telefon ettiler şimdi.

SALİM

Haa, ne dedin? Ne Başmüşavirliği?

MEDİHA

Ne Başmüşavirliği olur mu canım? Senin dairen-
den telefon ettiler.

SALİM

Yok canım, olmaz öyle şey, nereden çıkardın bunu?

MEDİHA

Bak işe? Niye olmazmış? Telefondaki kadın, sekre-
terin olacak herhalde birdenbire çok mühim bir iş çık-
tı, dedi.

SALİM

Hadi efendim, deli olma, yanlış anlamışsındır. Ba-
na Başmüşavirlikten telefon etmezler.

MEDİHA

Vallaha burası Bakanlık Önemli İşler Başmüşavir-
liği dedi.

SALİM

Birisi alay etmiştir. Ama o da olmaz.

MEDİHA

İstersen ben telefonla kontrol edeyim.

SALİM

Sakin ha. Bırak telefonu. Karıştırma işi. Başmü-

şavirler öyle her dakika telefon etmezler. Hey Allah, nereden çıktı bu telefon işi?

MEDİHA

Hadi davran Salim, hakikaten pek mühim bir iş olabilir.

SALİM

Gideceğiz... Gideceğiz. O kadar aceleye lüzum yok. Telâşlanma. Hele bir yemek yiyelim de.

MEDİHA

Ne yemeği? Yemeğe daha bir saatten fazla var. O vakte kadar sen Bakanlığa on defa gidip gelirsin.

SALİM

Pekalâ. Ha, şey, peki Arif bey ne olacak?

MEDİHA

Nereden biliyorsun Arif beyin geleceğini? Ben de şimdi onu söylemeye hazırlanıyordum.

SALİM

Çocuklar söyledi.

MEDİHA

Gelirse biraz bekler. Çocuklar onu oyalarlar. Niçin geleceğini tabîi biliyorsun.

SALİM

Biliyorum.

MEDİHA

Verilecek cevabı da biliyorsun.

SALİM

Biliyorum.

MEDİHA

Maalesef ben bulunamıyacağımı. Kadınlar Birliğinde başkan seçimi var. Bunu mutlaka kazanmam lâzım.

SALİM

Olur, kazan.

MEDİHA

Sen kapının önünden hemen bir taksiye bin. Çabucak döner gelirsin.

SALİM

Peki, Allahısmarladık.
(Arka cephedeki kapıdan çıkar).

BEŞİNCİ MECLİS

(Mediha - Hatice - Nuri)

(Mediha, Hatice'ye ait zili çalar)

HATİCE

Buyurun hanımefendi.

MEDİHA

Nuri beyi çağır.

HATİCE

Geldi efendim, arkamda.

(Nuri girer hizmetçi çıkar)

NURİ

(Girerek) Merhaba Mediha abla. Seni çok özledim. Biliyor musun. Başımı kaşıyacak vaktim yok ama niha-yet dayanamadım geldim.

MEDİHA

Hoş geldin.

NURİ

Yani Mediha abla şu demir işinde memleket ikti-sat ve ticaretine yaptığın büyük hizmeti bir bilsen. Ta-rihe altın harflerle yazılacaksın.

MEDİHA

Oldu demek o iş?

NURİ

Canım nasıl olmaz, hemen. Ama itiraf et ki fikir benim, sana geldim, Ruhi beye eniştenin ağzından se-lâm götürelim, dedim, sen de razı oldun. Dün bir başka firmada konuşuluyordu, kulaklarımla duydum. Bizim de Salim bey Mediha hanım çifti gibi bir hamimiz olsa biz de aklın almıyacağı işler yapardık, diyorlardı. Haki-

katen aklın alacağı şey değil Mediha abla, ithal edilecek hurda demir tam altı milyon liralık. Bunu fabrikada beton demiri yaptın mıydı şirket su içinde üç dört milyon kazanır. Piyasada görülmemiş bir beton demiri buhranı varken bir tek firmanın bu kadar demire sahip olacağı haberi, bütün fabrikaları çıldırttı. Vakıa iki küçük memuru da gözettik ama ne yaptıysa eniştenin selâmı yaptı. Ruhi bey denilen salak herif hemen imzayı bastı, muamele de bitti.

MEDİHA

Ben buna senin şirketteki mevkiin sağlamlansın diye razı olmuştum. Nasıl şimdi vaziyetten memnun musun?

NURİ

Ne demezsin, herkes gözümün içine bakıyor. Maaş dersen adamakıllı arttı. İkramiye de verdiler. Ailece gece gündüz dua ediyoruz. Bu işe benzer işler devam edecek Mediha abla, enışteden selâm sarkıtacağız, senin ricalarını söyleyeceğiz ve partiyi vuracağız. Bana bak, bundan sonra her iş için şirketten para alacaksın. Hem de yüklüce yekûnlar. Söz dinle, enayiliğin lüzumu yok.

MEDİHA

Sonra düşünürüz bunu Nuri. Bugün ondan daha mühim bir şey var.

NURİ

Nedir Mediha abla?

MEDİHA

Umum Müdür Ruhi bey, hani şu sizin demir işini

halleden adam, beş on dakikaya kadar buraya, bizim eve geliyor.

NURİ

Vay canına... Mühim mühim. Çok mühim, çok memnun oldum, yaşa sen.

MEDİHA

Acaba neye geliyor?

NURİ

Neye gelecek canım, elbette ziyarete, dostluğu takviyeye. Şey Meliha abla, şöyle bir punduna getir de bizim bir buldozer işimiz var, onu aç. Korkma aç, bu iş uyudu kaldı.

MEDİHA

Dur bakalım, gelsin bir defa, ne diyeceğini anlayalım. Sonrasını düşünürüz.

NURİ

Yaşa sen Mediha abla. Anandan emdiğin sütler helâl olsun sana.

MEDİHA

Hadi, git artık sen. Adam neredeyse gelir.

NURİ

Evet gideyim. Ama buldozer işini unutmayacaksın değil mi?

MEDİHA

Hayır.

NURİ

Allahaısmarladık velinimetim. Rahmetli anamın makamı cennet olsun. Bana senin gibi bir süt kardeş verdiği için yatıyorum kalkıyorum ona rahmet okuyorum. Buldozer işini unutma.

MEDİHA

Hadi güle güle Nuri.

NURİ

Ver elini öpeyim. (Elini öperek) Oh, yaşa sen.

MEDİHA

Yine geldiğin taraftan Nuri. Ruhi beyin iş vakti burada bulunduğunu görmesini istemem. Merdivenlerden in.

NURİ

Olur abla.

(Nuri soldan çıkar)

ALTINCI MECLİS

(Mediha - Hatice - Ruhi)

HATİCE

(Arka cephedeki kapıdan girerek) Ruhi beyefendi geldiler.

MEDİHA

Söyle buyursunlar, acele et.

(Hatice çıkar Ruhi girer)

RUHİ

Sabah şerifler hayrolsun hanımefendi, af buyurun rahatsız ettim.

MEDİHA

Aaa, estağfurullah, rica ederim. Şeref verdiniz.

RUHİ

Ben Ruhi Öğle.

MEDİHA

Tanıyorum efendim.

RUHİ

Soyadım biraz garip gelmedi mi şize? Malûmualiniz doğumlar da ölümler de ekseriya gece vakti, yahut sabaha karşı olur. Bendeniz tam öğle vakti doğmuşum. Onun için Öğle soyadını aldım. Evet, bendeniz Ruhi Öğle, sabık Umum Müdür.

NURİ

Sabık mı dediniz?

RUHİ

Maalesef dün vekâlet emrine alındım.

MEDİHA

Ne diyorsun, sebep?

RUHİ

Anlatacağım efendim. Beyefendi yoklar mı?

MEDİHA

Çok özür diledi, mühim bir randevusu varmış. Tabii ziyaretiniz ani olduğundan bu randevuyu iptal edemedi. Sizin için, gözlerinden öperim dedi.

RUHİ

Anlıyorum. Efendim, ben Ruhi Öğle, sabık Umum Müdür.

MEDİHA

Duydum efendim, biraz evvel söylemiştiniz.

RUHİ

Yirmibeş yıldır Devlet hizmetindeyim. Bu yirmibeş yıllık mazi tertemizdir. Ona en ufak bir leke gelmemesi, bir toz zerresi konmaması için bütün gayretimi harcadım. Daima hak, daima adalet taraflısı oldum.

MEDİHA

İyi etmişsiniz. Tabii sizden bu beklenirdi.

RUHİ

Fakat, ne oldu hanımefendi, bu tertemiz maziye rağmen bir gün geldi ki herkes bana düşman kesildi. Ama Bakanlıkta kim varsa hepsi. Odacısından Bakanına kadar. Bakanlıkta, yolda, gazinoda, hatta geceleri

evimde bu düşmanlığın muhtelif tezahürleriyle karşılaştım. Gözetlendim, takibedildim, yatak odama kadar mikrofon konularak dinlenildi. Çünkü herkes benden nefret ediyordu. Ah şu adam bir sürçse, bir kanunsuz adım atsa, bir yanlış söz söylese diye senelerce ve senelerce beklediler. Bıkmadan, usanmadan, yorulmadan beklediler. Nihayet baktılar ki olmayacak iftira yoluna saptılar.

MEDİHA

Vah vah, bu ne hal canım?

RUHİ

Böylece emellerine muvaffak oldular. Hakkımda tahkikat açtılar ve beni Vekâlet emrine aldılar.

MEDİHA

Ama niçin, ne sebeple?

RUHİ

Sizin demir meselesini vesile ederek. Anlatacağım efendim. Dediğim gibi ben Ruhî Öğle, Salim beyin yetiştirmesi, talebesi. Hayatımda yalnız ondan himaye ve iyilik gördüm. Yalnız onun tarafından sevildim. İşte bu sebeptendir ki düşmanlarım ona da düşman oldular. Kendisine çelme takmak için fırsat gözetmeye başladılar. Onu lekelemeye çalıştılar. Salim beyefendi önemli işler başmüşavirliğine tayin edilince büsbütün gemi azıya aldılar. Kin ve garezden o derece gözleri karardı ki bu tayini inkâra kalktılar. Hatta efendim, Bakan bey bile bunlara katıldı. Evvelki gün Amerika'dan dönünce aya-

ğının tozuyla, «Ben Salim beyi böyle bir memuriyete tayin etmedim, esasen böyle bir memuriyet yok ki edeyim. Kendisine mektup da yazmadım» dedi. Niçin? Çünkü Bakan bey bana düşmandı da onun için. Beni yıkmak üzere, evvelâ Salim beyefendiyi bertaraf etmeyi kararlaştırdılar.

MEDİHA

Fakat bu anlattıklarınız imkânsız şeyler Ruhi bey. Bakanın mektubunu hepimiz gözlerimizle gördük. Bu mektup daha on gün öncesine kadar elimdeydi.

RUHİ

Ve şimdi onların elinde.

MEDİHA

On gün önce Bakanlıktan adam gönderdiler, dosyasına koyacağız diye istediler.

RUHİ

Haberim var, siz de verdiniz değil mi?

MEDİHA

Verdim tabii, başka ne yapabilirdim?

RUHİ

Tamam, inşallah mektubu hasır altı etmezler.

MEDİHA

Edemezler.

RUHİ

Benim ifademi aldılar, bir hafta evvel. Neye yaptın bu işi dediler, onlarla açık konuştum, bir Başmüşavir çıkar da insana bu işi yap derse bilirsiniz ki o iş kanuna mevzuata uyan pürüzsüz bir iştir, tabîî imzayı basarsınız dedim. Salim beyin Başmüşavir olduğunu nereden biliyorsun, dediler. Bir kere Bakanın kendisine mektup yazarak bu tayini bildirdiği bütün Ankara'nın ağzında dedim. Sonra hocam, üstadım eğer bu mevkiye getirilmese Başmüşavir sıfatıyla bana haber yollamaz ve benden demir işinin hallini istemez, dedim. İyi söylemişim değil mi hanımefendi? Ama onlar kararı evvelinden vermişlerdi. Bütün bu sözler para etmedi. Dün Vekâlet emrine alındığımı bildirdiler. Görürsünüz bakın onlar benim ifademi de ortadan kaldıracaklardır. Mahvoldum, mahvoldum. Yirmibeş senelik tertemiz mazimin, affedersiniz içine ettiler...

MEDİHA

Merak etmeyin canım. Ben Salim ile konuşurum. Hangi devirdeyiz. Namuslu bir adamı lekelemek, yıkmak bugünkü günde öyle kolay iş değil.

RUHİ

Öyle mi dersiniz hanımefendi? Hay Allah razı olsun sizden. Biraz olsun yüreğime su serptiniz.

MEDİHA

Kalkıyorsunuz galiba, neye acele ettiniz.

RUHİ

Kalkmıyorum ya, kalkmam lâzım. Vakit hanımefendi, vakit, sizi daha fazla rahatsız etmeyeyim. Zaten aşağıda taksi bekliyor.

MEDİHA

Taksi mi? Güzel, beni de lütfen Kadınlar Birliğine bırakırsınız, çok acele bir işim var.

RUHİ

Emredersiniz.

MEDİHA

Bir dakika (Zile basar, cevap alamaz. Soldaki kapıya giderek açar ve seslenir) Hatice... Hatice... Hay Allah müstahakını versin. Sevgi... Sevgi kızım... (Ruhî'ye) İkisi de cevap vermiyor, yürüyün gidelim.

(Arka cephedeki kapıdan çıkarlar. Sahne bir iki saniye boş kalır. Kapı zili çalmaya başlar. Sevgi makyajını silmiş, saçını başını dağıtmış, Hatice'nin elbisesini giymiş olduğu halde soldaki kapıdan fırlar, arka cephedeki kapıdan içeri dalar)

YEDİNCİ MECLİS

(Sevgi Arif, sonra Hatice ve Yavuz)

(Hatice, Sevgi'ye ait şık bir elbiseyi giymiş, makyaj yapmış, saçlarını düzeltmiş, tik takliden vazgeçmiş bambaşka bir kız olmuştur)

SEVGİ

(Arkasından Arif girerek) Buyurun beyefendi?

ARİF

Beyefendi yoklar mı?

SEVGİ

Çok müstacel bir iş için telefonla Bakanlıktan çağırdılar. Şimdi gelecek. Arif bey kusuruma bakmasın dedi.

ARİF

Fesuphanallah, ya hanımefendi?

SEVGİ

Hanımefendi Kadınlar Birliğinde. Bugün seçim varmış, gitmemelik edemedi. Onu başkan yapacaklar.

ARİF

Kadından başkan... Maazallah.

SEVGİ

Küçük beyle, küçük hanım buradalar hemen çağırayım mı efendim?

ARİF

Çağır bakalım.

(Sevgi soldan çıkar, çıkmasıyla beraber Hatice ve Yavuz girerler)

HATİCE

Sefa geldiniz efendim.

ARİF

Sefa bulduk küçük hanım.

YAVUZ

Günaydın efendim.

ARİF

Hayırlı günler.

HATİCE

Bir konyak içer misiniz? Ben içeceğim.

ARİF

Fesuphanallah... Daha sabah sayılır kızım. Bu saatte?

HATİCE

Burnunuz kaşındığı zaman kaşırsınız da, canınız istediği zaman neye konyak içmezsiniz? Hatice, konyak.

ARİF

Allah Allah... Burnumu kaşımayla konyak içmenin alâkasını anlamaçım. Ben istemem.

(Sevgi çıkar)

HATİCE

Birdirbir oynar mısınız?

ARİF

Efendim efendim, hasbinallah.

HATİCE

Ben pek severim, fakat dar etekle oynanmıyor. Bir

tane pantolonum vardı, o da dizinden patladı. Evlenir evlenmez ilk işim size onbeş yirmi kat elbise yaptırmak olacak. Pantolonlar, pantolonlar pantolonlar... Yeşil sarı kırmızı. mavi pantolonlar.

ARİF

Maşallah.

HATİCE

Kıymalı yumurtayı mı seversiniz yoksa Shakespear'e'i mi?

ARİF

Tabii kıymalı yumurtayı.

HATİCE

Hımm. Haklısınız. To be or not to be. Gel de çık işin içinden.

ARİF

Demek Salim beyin kerimesi sizsiniz?

HATİCE

Ay, size söylemediler mi, anası babası belirsiz bir kızım ben.

ARİF

Ne dediniz, mazallah...

YAVUZ

Sevgi, sakın ol, kendine gel kardeşim.

HATİCE

Bir sabah kundağımla evlerinin kapısında bulmuş-

lar beni. Sonra bunu saklamaya karar vermişler, evlâtları olmuş çıkmışım. Dikkat etmediniz mi, hiç birine benzemem ben ve hepsinden nefret ederim. Ama böyle olmak güzel şey. Kimseye borçlu olmamak, kimseye minnet hissi duymamak.

ARİF

Fesuphanallah.

(Sevgi bir tepsi içinde konyak kadehi ile girer, Hatice'ye verir)

HATİCE

Şerefimize.

ARİF

Afiyet olsun.

HATİCE

Hayvanlardan hangisinin taklidini yaparsınız? Meselâ horoz gibi öter misiniz?

ARİF

Ötemem.

HATİCE

Aaa, ondan basit şey olur mu? Rica ederim.

ARİF

Yapamam.

HATİCE

Yalvarırım, ne olursunuz?

ARİF

Vallahi yapamam.

HATİCE

Ömrümde ilk defa sizden birşey istiyorum, yaptığınız kadar canım. Ben, gelininiz istesin de yapmayasınız. Vallaha bir daha yüzünüze bakmam.

ARİF

Peki peki, ne yapalım (Horoz gibi öter)

HATİCE

Çok güzel. Bakın gördünüz mü ne mükemmel taklit ediyorsunuz. Kendi kendinizin günahına girmişsiniz. Sizde müthiş bir taklit kabiliyeti var. Bu kabiliyetle dünyanın her yerinde alkış toplarsınız.

SEVGİ

Küçük hanım, sizi alıp balkona çıkarayım mı? Biraz hava alırsınız.

HATİCE

Hem de bu taklit kabiliyetiyle kucak dolusu para kazanırsınız. Kunduracı çırağı iken zengin olup asil ve kibar insan rolü oynayabilmenize şimdi aklım iyice yattı.

ARİF

Tövbe, estağfurullah. İyi ama fazla bu, ileri gidiyor-sun kızım.

YAVUZ

Vallahi her zaman böyle değildir beyefendi, iki üç

günde bir işte gördüğünüz gibi hafif bir kriz geçirir. Sevgi, kardeşim, yapma, kendine hâkim olmaya çalış.

HATİCE

(Konyağın kalan kısmını içmek üzere kadehini kaldırarak) Afiyetinize.

ARİF

Hımm. Şey, afiyette daim ol evlâdım

HATİCE

Bana bakın, pek hoşlandım sizden. Neye kendiniz almıyorsunuz da oğlunuzla evlendirmek istiyorsunuz beni?

ARİF

Maazallah.

HATİCE

Halbuki ne fırsat kaçırdığınızı bir bilseniz. Meselâ bacaklarım dünyanın en güzel bacaklarıdır benim. Bakın (Ayağa kalkıp eteğini sıyrır). Çok güzel değil mi?

ARİF

Hafazanallah.

HATİCE

Daha sıyrayım mı eteğimi? Hadi hadi, utanmaya kalkmayın. Siz de erkeksiniz elbet istersiniz. Arzu ederseniz çırlıçıplak soyunurum.

ARİF

Fesuphanallah, tövbe estağfurullah, medet ya Rerulallah.

SEKİZİNCİ MECLİS

(Evvelkiler, sonra Salim)

SALİM

(Arka cephedeki kapıdan girer) Efendim, Arif bey-ciğim hoş geldin, safa geldin. Kusura bakma Allahını seversen, iş çok mühimdi.

ARİF

Estağfurullah.

SALİM

Hadi çocuklar, siz içeri odalarınıza gidin artık. Bizim Arif beyle görüşecek hususi işlerimiz var.

HATİCE

Ben biliyorum ne konuşacağınızı. Biz hallettik o meseleyi. Beyefendi oğluna almaktan vazgeçti, kendisi alacak beni.

SALİM

(Gülerek) Öyle mi?

SEVGİ

Beyefendi, yine biraz öyle işte.

(Yavuz'la Sevgi Hatice'nin kollarına girerler, beraberce çıkarlar)

SALİM

Ey, nasılsın bakalım Arif bey? İyi görünüyorsun.

ARİF

Çok şükür. Efendim, Salim beyefendi evvelâ tebriklerimi arzedeiyim. Af buyurnn, geç kaldım ama...

SALİM

Zarar yok, teşekkürler ederim.

ARİF

Allah daha büyük mevkiler nasip eder inşallah.

SALİM

Teşekkürler, sağolın. Duyduğuma göre bu ziyaretiniz pek hayırlı bir iş içinmiş.

ARİF

Ha, şu mesele. Efendim bendeniz kerime hanımı bugüne kadar görmemiştim.

SALİM

Ya öyle imiş.

ARİF

Nasıl söylemeli, biraz rahatsızca galiba.

SALİM

Yok canım onunki şımarıklık. Şimdi her genç kız az çok böyle.

ARİF

Her genç böyle mi, etmeyin.

SALİM

Öyle öyle. Yaşı ilerledikçe geçer.

ARİF

Bence evlenmesi doğru değil onun. Hele iyileşsin düşünürüz. Doğrusu bu vaziyette onun mesuliyetini üzerime almak istemem.

SALİM

Ay, yine mi vaz geçiyorsun Arif bey?

ARİF

Yok, vazgeçmek değil, vaziyet ortada, bu iş olmayacak.

SALİM

İyi ama Arif bey, bu senin yaptığın iş kaleme gelmez. Zavallı kızımın ne kadar üzüleceğini hesap etmiyor musun?

ARİF

Yok canım, Salim beyefendi, kadınlara o kadar aldırmayın. Allah onun da kısmetini verir inşallah.

SALİM

Ya içlenir de verem olursa.

ARİF

Maazallah.

SALİM

Ya kahrından ölür giderse?

ARİF

Hafazanallah.

SALİM

Ya yeisle intihar ederse?

ARİF

Tövbe estağfurullah.

SALİM

Biz ne yaparız o zaman Arif bey?

ARİF

Beyefendi, ilerde düşüneceğiz, istical buyurmayın. Efendim, münasip görürseniz bir başka mevzudan bahsedelim. Bu ziyaret vesilesiyle efendimizden bazı ricalarımız olacak bizim. Himmet buyurursanız pek memnun oluruz. Bahis buyurduğunuz hayırlı işi yapmasak bile nihayet bunca hukukumuz var. Değil mi müşavir beyefendi?

SALİM

Eh. pek var sayılmaz ya, yine de söyleyin bakalım.

ARİF

Efendim, arkadaşlarla bir fabrika kurduk biz, bir mensucat fabrikası. Lâkin bunun bir kısım makineleri için müsaade almaya muvaffak olamadık.

SALİM

Ey sonra?

ARİF

Sonrası müşavir beyefendi, sizden saklımız yok, aklımıza bir hileyi şeriye geldi.

SALİM

Hileyi şeriye mi? Ne gibi?

ARİF

Dedik ki bir mensucat fabrikası değil de porselen fabrikası kurmuş görünelim. Buna izin var. Bu porselen fabrikasının makinaları için Bakanlığa vereceğimiz ihtiyaç listesine, şöyle görünmez yerlere, mensucat fabrikasının istediğimiz makinalarını da sıkıştıralım.

SALİM

Yapmayın.

ARİF

Liste tasdikten çıktı mı çıktı, porselen fabrikasının makinalarını değil bunlar arasındaki mensucat fabrikası makinalarını getirtelim. Porselen fabrikası kurma işini de uyutalım.

SALİM

İyi ama bu çirkin bir dalavere olur Arif bey. Yakalanırsanız büyük zararlara girersiniz.

ARİF

Aldırmayın beyefendi, tevekkeltü taleallah.

SALİM

Peki benden ne istiyorsunuz?

ARİF

Bu listeyi tasdikten çıkartmanızı müşavir beyefendi.

SALİM

Bu işi ben mi yapacağım?

ARİF

Tabii. Arkadaşlar başmüşavir beyefendinin komisyonlarını fazlasıyla öderiz diyorlar.

SALİM

Yani rüşvet mi alacağım?

ARİF

Estağfurullah. Rüşvet kelimesini kullanmadım, komisyon dedim, vallah billah.

SALİM

Siz deli mi oldunuz Allah aşkına? Yok, deliler bile böyle bir küstahlığa kalkışmazlar. Elimde böyle bir iş yapmak selâhiyet ve iktidarı yok ya, olsaydı bile sizlerle birlik olmaz, ancak şirketinizi ihbar ederdim.

ARİF

Ama kerem buyurunuz müşavir beyefendi.

SALİM

Devlet hizmetinde kırk yıl namusunla, şerefle çalış, emekliye ayrıl, sonra birden bire doksan derece çark edip ciğeri beş para etmez hilekâr, dalavereci heriflerle ortak olarak devleti aldatmaya kalkış. Bunu nasıl aklınız alıyor? Dilinizde Allah kelimesi, aklınızda hapisanelere tıklılacak alçak bezirgânların dalaveresi.

ARİF

Canım, Salim beyefendi, bu lâkırdıları komisyonunu çoğaltmak için söylüyorsan, vazgeç Allahını seversen. Bu kadar hiddetli görünmeden de istediğini isteyebilirsin!

SALİM

Ne dedin ne dedin?

ARİF

Fesuphanallah, Raif beyin dalaverelerini kim yürütüyor Salim bey, pederim mi?

SALİM

Efendim, hangi dalavereler?

ARİF

Bunları dünya âlem biliyor. Meselâ şu demir meselesi. Bu dümeni kim döndürdü? Söyler misin bana?

SALİM

Seni müfteri, alçak seni. Yıkıl git buradan.

ARİF

Ben mi? Tövbe estağfurullah.

SALİM

Defol, yoksa elimden bir kaza çıkacak. Yürü diyor, yürü, seni Allahtan korkmaz seni.

SEVGİ

(Arka cephedeki kapıdan girerek) Beyefendi, emniyet müdürlüğünden bir komiser geldi.

SALİM

Komiser mi? Neye gelmiş? Ne istiyor?

SEVGİ

Sizi alıp götürmek istiyor. Ne oldu, ne yaptınız?

SALİM

Bilmem. Hakikaten bilmiyorum.

ARİF

Oh, elhamdülillâh.

SALİM

(Bir iskemle kapıp Arif'e vurmak üzere kaldırarak) Elhamdülillah ha? Seni leş kargası seni, seni düzenbaz seni, seni hokkabaz seni.

ÜÇÜNCÜ PERDE

(Ankara Adliyesinde, sorgu hâkimliklerinden birinde çalışma odası. Arka cephede, ortada, koridora açılan esas kapı. Sağda hâkimin hususî odasına, solda sırasında bekleme odası gibi kullanılan odaya açılan karşılıklı kapılar. Duvarlar beyaz badanalı ve bomboşturlar. Ön plânda sağda hâkimin büyük masası, masanın bir kenarında daktilo makinası. Zabıt kâtibi daktilonun sandalyesi, masanın ön tarafında biraz açıkta sanık için konmuş iskemle. Sol duvar boyunca sıralanmış şahitlerin oturacakları iskemleler. Arka cephede duvara bitişik madeni bir dosya dolabı. Vakit sabah.)

BİRİNCİ MECLİS

(Mübaşir - Hatice - Yavuz - Sevgi - Aziz, sonra Mediha)

(Mübaşir bütün perde boyunca koridorda veya odalara girip çıkacak, geri kalan zamanlarda da esas kapıya yakın bir yerde ayakta duracaktır. Hatice ile Yavuz şahitlere mahsus iskemlelerin bir tarafında Sevgi ile Aziz ise diğer tarafında oturmaktadırlar. Sevgi ve Aziz elele tutuşmuş durumdadırlar. Hatice ikinci perdede giydiği Sevgi'nin elbisesiyledir. Hafif makyaj yapmıştır. Yavuz'un ona karşı alâkası da Aziz'in Sevgi'ye olan alâkasından aşağı kalmamaktadır. Bunu ikide bir iskemlesini Hati-

ce'nin iskemlesine yaklaştırmamasından ve âdeta onun ağzının içine girmeye çalışmasından anlarız.)

MÜBAŞİR

(Sağdaki kapıdan girer, iskenlelerde oturanlara bakar, sonra durur. Sevgi ve Aziz'e) Hişt, hey, noluyo bakalım?

AZİZ

Ne oluyor?

MÜBAŞİR

Böyle el ele ne oluyor diye soruyorum. Burası sorgu yargıçlığı, sevişmek yasak.

AZİZ

Biz nişanlıyız.

SEVGİ

Yarın da nikâhlanacağız.

MÜBAŞİR

Siz daha yarın nikâhlanacaksınız, ben yirmi senelik evliyim. Şimdi karım burada bulunsa bizim de onunla sizler gibi oturmamız yasaktır.

HATİCE

Yirmi sene sonra böyle oturmazsınız ki.

MÜBAŞİR

Hey hanım, burası Sorgu Yargıçlığı, mübaşire müdahale yasak. (Aziz'e) Sen kalk oradan bakayım.

AZİZ

Niçin kalkacak mışım?

MÜBAŞİR

Kalk diyorum, jandarmayla mı kaldırayım.

AZİZ

Peki kalktık işte.

Hah tamam, şu tarafa geç.

(Mübaşir iskemle dizisinin orta yerini işaret eder, Aziz oraya geçer)

AZİZ

Geçtik, başka bir emriniz var mı?

MÜBAŞİR

(Yavuz'a) Sen de kalk.

YAVUZ

Ben nereye gideyim?

MÜBAŞİR

Erkek şahidin yanına. Ne oluyor öyle, bir kadın bir erkek, bir kadın - bir erkek. Burası Sorgu Yargıçlığı. fingirdemek yasak.

HATİCE

Yok ama fazla oluyorsun sen. Mübaşir değil de hâkim misin, savcı mısın, anlayalım.

MÜBAŞİR

Anlatayım da anla bakalım. Kulaklarını aç, iyi dinle. Sen mübaşiri küçük görüyorsun ama yanılıyorsun. Mübaşir, adliyenin temel direğidir. Sırasına göre savcılar ve hâkimler bile bizden sonra gelirler. Bizler bütün mahkeme salonlarında, bütün savcılıklarda, bütün sorgu yargıçlıklarında nizam ve intizamı temin ederiz. Buraların inzibatı da bizden sorulur. Biz sanıkları bazen jandarma muhafazasında, bazan jandarmasız kapıda teslim alıp getirmesek hâkimler ve savcılar bomboş kalırlar. Ne bir dâva görülür, ne de bir sorgu yapılır, hâkimsiz, savcısız mahkeme olmaz, ama mübaşirsiz de olmaz. Şu gördüğün üniformayı bizim sırtımıza beyhude giydirmediler, mahkeme salonlarında sanıkların yerlerine biz oturturuz. Biz ayağa kaldırırız. Biz dışarı çıkarırız. Hülâsa bizsiz işler yürümez. İşte bu kadar, anladın mı şimdi?

HATİCE

Anladım. Kuzum bu celsede ne olacak?

MÜBAŞİR

Oo, mühim, çok mühim şeyler olacak.

HATİCE

Mühim ama ne?

MÜBAŞİR

Onu sorgu yargıcı bilir.

HATİCE

Sen bilmez misin?

MÜBAŞİR

Bilmem.

HATİCE

Halbuki çok önemli adam olduğuna dair yarım saat nutuk çektin.

MÜBAŞİR

Biz buralarda vazifeleri taksim etmişizdir. Nizam ve intizam öyle emreder. Hakim beyin vazifesine ben karışsam, benim vazifemi hakim bey görse işler altüst olur. Hatta sana bir şey söyleyeyim mi, ben harika beyin işini belki görürüm de o benimkin yapamaz

(Koridora bakan büyük kapı açılır, Mediha girer, hütün hazır bulunanlar ayağa fırlarlar)

YAVUZ

Anne, hani gelmiyecektin?

SEVGİ

Bu yaptığın doğru değil ki anne.

MEDİHA

Ne yapayım evde oturamıyorum, oturursam daha fena oluyorum.

HATİCE

Soğuk kanlılığınızı kaybetmeyin. Hiç bir şey olacağı yok.

MEDİHA

Yavûz, bu hanım da kim Allah aşkına? Gözüm ısıyor ama...

YAVUZ

Amma yaptın ha anne, Hatice'yi tanımadın mı? Aşkolsun sana.

MEDİHA

Hatice mi? Kim Hatice? Yoksa bizim hizmetçi mi, şu salak kız mı?

HATİCE

Öyleydi ama şimdi akıllandı.

MEDİHA

Tevekkeli değil sabahtan beri evde yoktun. Bu kıyafeti de nereden buldu? Haspam boyanmış da.

YAVUZ

Bizim tanıdığımız Hatice değilmiş meğer o anne. Kendisini bizden saklamış. Tahsili de varmış, görgüsü de.

MEDİHA

Hizmetçiden hanım ha.... Çok da çabuk oldu maşallah. Ne günlerde kaldık yarabbim. Başlar ayak, ayaklar baş oldu.

HATİCE

Kim bilir belki de bazı insanlarda ayaklar başlardan daha iyi düşünürler.

MEDİHA

Ne demek bu?

HATİCE

Eğer çenenizi tutsaydınız beyefendi bu hallere düşmiyecekti.

MEDİHA

Tamam, hizmetçiler hanımları tenkide başladılar. Seni mi dinliyeceğim burada şimdi. Benim derdim kendime yetiyor.

AZİZ

(Sevgi'ye) İlk gelen - kaynana kavgası. Biraz erken başladılar ama...

SEVGİ

Ne diyorsun, bunu da nereden çıkardın?

AZİZ

Çok dikkatsizsin sevgilim, yan yana otururlarken onlara biraz baksaydın ya.

HATİCE

Hadi hadi hanımefendi, şimdi hizmetçi hanım tartışmasını bırakalım da başımıza gelenlerden nasıl kurtulacağız ona bakalım.

MEDİHA

Şey, o da doğru ya.

AZİZ

Harpten sonra sulh, anlaşmağa doğru gidiyorlar.

İKİNCİ MECLİS

(Evvelkiler, sonra Mübaşir - Sonra Nuri - Sonra Ruhi)

NURİ

(Küçük odanın koridora bakan kapısından girerek yapma bir neşe içinde) Ooo, milletin hepsi burada, merhaba Mediha abla, merhaba çocuklar, ben geldim.

MÜBAŞİR

Kimsin sen?

NURİ

Nuri, Tilki Nuri derler bana.

MÜBAŞİR

Şahit misin sanık mı?

NURİ

Sanık mı, Allah göstermesin. Şahidim, şahit.

MÜBAŞİR

Şahide hiç benzemiyorsun. Geç şu tarafa. Kadınların yanına sokulmak yok ha.

NURİ

(Gülerek) Demek harem selâmlık var burada.

MÜBAŞİR

Efendi ciddiye tindi takın, burası sorgu yargıçlığı, sululuk yasak.

NURİ

Peki peki kızma. Tüh be Mediha abla, ne adammış şu senin kocan. Bize ahlâk, fazilet dersi verir, burnundan kıl aldırılmaz. Kendisi gizli gizli resmî evrak sahtekarlığı yapar. Böyle numaracı adam da görmedim doğrusu, bitirim.

YAVUZ

Nuri dayı, babam hakkında böyle konuşamazsın. Yoksa külâhları değişiriz.

SEVGİ

Sözlerini geri alsın, sözlerini geri alsın.

AZİZ

Amma da cür'et ha.

HATİCE

Canım ne kızılıyorsunuz, tam kendisinden beklendiği gibi konuşuyor.

NURİ

Yalan bir şey söylemedim ki. Sahtekâr, hem de dâ-niskası.

SEVGİ

Anne, ne diyor, baksana nasıl konuşuyor.

YAVUZ

(Üzerine atılmağa çalışarak) Ahlâksız herif, şimdi göstereceğim sana.

MÜBAŞİR

(Aralarına girerek) Hey, açılın, burası sorgu yargıçlığı, dalaşmak yasak.

NURİ

Bir kötünün yedi mahalleye zararı olurmuş. Şimdi seninle yaptığımız demir işi mutlaka bozulacak. Belki de bozuldu bile. Raif beyi görme, kara kara düşünüyor.

YAVUZ

Anne, sustur şunu, fena oluyorum. Çirkef herif şimdi sana pislik atıyor. Sen bu dalaverecilerle birlikte iş mi yaptın?

MÜBAŞİR

Sen gelsene bakayım buraya.

NURİ

Ben mi?

MÜBAŞİR

Evet sen. Nizam ve intizamın bozulmasına sen sebep oluyorsun. Gir şu salona, gir ve bekle.

(Küçük odanın koridora bakan kapısından girer)

NURİ

Girerim elbet. Bu terbiyesiz mahalle çocuklariyle oturmaya bayılmıyorum ya.

YAVUZ

Hadi defol.

(Nuri soldaki salona girer. Ruhi de cephedeki kapıdan girer).

MÜBAŞİR

Sen de nereden çıktın? Şahit misin?

RUHİ

Evet.

MÜBAŞİR

Adın ne?

RUHİ

Ruhi Öğle.

MÜBAŞİR

O ne biçim soyadı? Peki, gir bakalım salona. Oradakilerin canı sıkılmasın.

RUHİ

(Mediha'ya) Hanımefendi hürmetlerimi sunarım. Size arzetmiştim. Düşmanlar, bakın ne yaptılar. Düşmanlar, düşmanlar, düşmanlar, kahrolsunlar.

(Soldaki salona girer)

ÜÇÜNCÜ MECLİS

(Evvelkiler, sonra Salim ve Jandarma)

MÜBAŞİR

Hah işte sanık da geldi. (Salim'e) Yürü bakalım, salona gir. Geçen seferki iskemleye otur.

SALİM

Merhaba Mediha, merhaba çocuklar.

(Yavuz ve Sevgi ikisi birden Salim'e doğru koşarlar).

YAVUZ

Baba.

SEVGİ

Babacığım.

MÜBAŞİR

Açılın. Burası sorgu yargıçlığı, sanıklara yaklaşmak yasak.

SALİM

Nasılsınız çocuklar?

YAVUZ

Berbat tabii, nasıl olabiliriz?

SEVGİ

Bugün sizi bırakırlarsa tabii keyfimiz yerine gelecek. Dünyalar bizim olacak.

AZİZ

Görürsünüz bakın, bugün buradan beraber çıkacağız. İçimize öyle doğuyor, bundan o kadar eminim ki nikâh gününü yarın olarak tesbit ettik.

SALİM

İyi ettiniz.

MEDİHA

Salim, geçen sefer konuşamadık. O mektubu nasıl yazdın?

SALİM

Ya sen o mektuptan sonrakileri nasıl yaptın? Beni buraya getiren o mektup değil...

YAVUZ

Baba, anne çok rica ederiz, bunları sonra konuşalım.

(Soldaki odadan kuvvetli bir zil sesi duyulur.)

MÜBAŞİR

Hah işte hakim bey geliyor. Haydi durmayın, benim başımı belâya sokacaksınız. Tanık sen salona, sizler de dışarıya...

(Salim ve Mübaşir salona girerler. Diğerleri de koridora çıkarlar).

DÖRDÜNCÜ MECLİS

(Evvelkiler - sonra Yargıçla Zabıt Kâtibi kız)

(Önce Sorgu yargıcı arkada zabıt kâtibi girerler. Zabıt kâtibi elinde bir dosya taşımaktadır. Hakim yargıçlara mahsus cüppe iledir. Dosdoğru masasına gider. Zabıt katibi elindeki dosyayı önüne koyar. Sonra iskemlesine oturur, makineye kâğıt takar)

HÂKİM

Oturun. Tetkikatımıza devam ediyoruz. Sanık Salim Alınacak huzurda mevcut bulunuyor. Çağırılan şahitlere bakalım. Tilki namıyla maruf Nuri.

NURİ

Bendeniz. Azat kabul etmez kölenizim efendim.

HÂKİM

Raif Güngörmüş? yok mu? (Mübaşir'e) Seslen bakalım, belki koridordadır.

MÜBAŞİR

(Koridora bakan kapıyı açıp bağırarak) Şahit Ra-
if... Raaaiiif. (Hakime) Yok efendim.

HÂKİM

Pekâla. Salim Alnıaçık.

SALİM

Buyurun efendim.

HÂKİM

Geçen celsemizde usulen hüviyetiniz tespit edildi. Hakınızdaki, resmî evrakta sahtekârlık ve bu sahte evraka dayanarak Devlet Muamelâtına hile ve fesat karıştırmak iddiaları anlatıldı, ne diyeceğiniz soruldu. Siz Bakan ağzından yazdığınız sahte mektup müstesna diğer iddiaların tamamen asılsız olduğunu bildirdiniz. Sahte mektuba gelince bunun aileniz efradı, arasında emekli oluşunuzdan doğan huzursuzluğu ortadan kaldırmak üzere ev hudutlarından dışarı yayılmamak kaydıyla bizzat yazılığınızı ifade ettiniz. Ayrıca bu hareketinizin hiç bir şahsı, hiçbir müesseseyi zarara uğratmak hedefini gütmediğini söylediniz doğru mu?

SALİM

Doğru efendim.

HÂKİM

Oturun. Şahit Tilki namıyla maruf Nuri.

NURİ

Emrediniz sayın yargıç.

HÂKİM

Adınız, doğum tarihiniz, babanızın adı, bugünkü ikâmetgâhınız?

(Nuri ve Ruhi hüviyetlerine ait malûmatı verirken zabıt kâtibi daktiloda yazar.)

NURİ

Pek muhterem efendim, adım Nuri, Nuri Tilki. 1914 te İstanbul'da Aksaray semtinde tevellüt etmişim. Pederin ismi Haydar, bu gün Altındağ mahallesinde ikâmet etmekteyim.

HÂKİM

Pekalâ, ne iş yaparsınız?

NURİ

Bakanlıkta katibim efendim.

HÂKİM

Başka bir işiniz daha var galiba?

NURİ

Evet hakim beyefendi, isabet buyurdunuz. Raif Güngörmüş şirketinde vazifeliyim.

HÂKİM

Nasıl oluyor bu?

NURİ

Derdi maişet efendim.

HÂKİM

Demek gündüz külahlı, gece silahlı.

NURİ

Haşa, bendeniz silah taşımam efendim. Korkarım. Külah da hiç giymedim.

HÂKİM

Külah giydirmekten giymeye vakit bulamadınız demek. Pekalâ. Sanığın geçen celsede ne dediğini duydu-nuz. Halbuki siz Umum Müdür Ruhi Öğle'ye (Ruhi'yi işaretle) Yani beye giderek Başmüşavir bey selâm ediyor demiş. Raif Güngörmüş şirketine dair demir meselesinin hallini istemişsiniz. Ruhi beye selâm götürmenizi size sanık mı söyledi? Doğru konuşun.

NURİ

Şey, hayır, süt kardeşim olan eşi Mediha hanımefendi söylediler.

HÂKİM

Güzel, Mediha hanım sizi çağırarak falana eşim Salim beyden selâm söyle mi dedi, yoksa siz kendiniz yol göstererek böyle bir selâm götürmenize muvafakatinizi mi istediniz?

NURİ

Merhamet buyurun sayın yargıç, benim hiçbir suçum yok. Bir şey yapmadım. Zavallının biriyim ben

HÂKİM

Mediha hanım mı selam götürün dedi yoksa selam götürmeme razı olun diye siz mi rica ettiniz.

NURİ

Ben rica ettim ama efendim, şey...

HÂKİM

Kesin, kâfi. Mediha hanıma ricada bulunurken bu demir meselesinin usulsüz, karanlık, dalavereli bir iş olduğunu anlattınız mı, yoksa sadece bir demir meselesi var mı dediniz?

NURİ

Sayın yargıç, anlatsam anlamazdı ki. Tabii kendisini yormayı muvafık bulmadım. Bendeniz, kadınlara bilhassa süt kardeşime karşı çok hürmetkârım efendimiz.

HÂKİM

Kadınlara karşı hürmetkârsınız, ama devlet kanun nizamlarına namus ve ahlâk kaidelerine karşı asla, değil mi?

NURİ

Sayın yargıç ben herkese, herşeye hürmetkârım. Benim başımı yakan enişte beyin sahtekârlığı oldu.

HÂKİM

Sebebini izah edin. Enişte beyin mektubu sahte değil de doğru olsa idi sizin yaptığınız hareket yine suç olmayacak mıydı?

NURİ

Üç evlât sahibiyim sayın yargıç. Başında üstelik iaşeleri bendenize ait aceze var. Acıyın reis beyefendi.

HÂKİM

Mediha Alınacak'ın geçen celsedeki ifadesinden bu demir işi için Bakanlıkta iki küçük memura da rüşvet verdiğiniz anlaşıyor.

NURİ

Hâşâ, kabul etmem. Belki birer kahve parası yermişimdir.

HÂKİM

Yalan şahadetten hakkınızda derhal muamele yapabileceğimi aklınızdan çıkramayın. Ne kadar rüşvet verdiniz.?

NURİ

Beşer bin lira.

HÂKİM

Hımmmm, birşey değilmiş canım, kahve parası. Oturun **(Ruhî'ye)** Siz kalkın, Adınız?

RUHİ

Ruhi Öğle efendim.

HÂKİM

Doğum yer ve tarihiniz? Babanızın ismi?

RUHİ

1907 İzmir. Babamın adı Mahmut. Bugün Bakanlıklarda Paris Caddesinde oturuyorum.

HÂKİM

İşiniz.

RUHİ

Umum Müdürlükten mazul.

HÂKİM

Ne zaman azledildiniz?

RUHİ

Geçenlerde efendim. Bir komploya kurban gittim. Düşmanlarım nihayet emelerine muvafak oldular O kadar çok düşmanım vardı ki, tabii hepsiyle mücadele edemem, hademesinden ta Bakanına kadar.

HÂKİM

Şimdilik düşmanlarınızı bırakın da suallerime cevap verin. Sanık Salim Alınacak'ın geçen oturumdaki sözlerini dinlediniz. Nuri Tilki'nin biraz evvel neler söylediğini de duydunuz. Nuri size gelerek Başmüşavir bey selâm söyledi, şu evrakı imzalayın dedi, öyle mi?

RUHİ

Evet efendim.

HATİCE

Siz de imzalandınız?

RUHİ

Sayın yargıç düşmanlarım akıl ve muhakememi öylesine periaşn etmişlerdi ki...

HÂKİM

Anlaşıldı, kısa keselim. Bu demir meselesi sizin tarafınızdan imzalanıp neticeleninceye kadar sanıkla hiçbir temasınız oldu mu? Telefonla veya karşı karşıya?

RUHİ

Hayır olmadı reis bey.

HÂKİM

Demek ortada yalnız Nuri'nin selam getirmesi var.

RUHİ

Evet efendim.

HÂKİM

Oturun. Yaz kızım (Zabıt kâtibi yazmaya başlar) Sanığın getirildiği anlaşıldı ve huzura alındı. Zaptı sabık anlatıldıktan sonra davet edilmiş bulunan şahitlerin dinlenilmelerine geçildi. Bunlardan Tilki namıyla maruf Nuri, Bakanlıktaki alâkadarlara Başmüşavirden selâm götürmesinden sanığın katiyen haberdar olmadığını, bu işi eşinin muvafakati ile yaptığını, ona da gör-dürmek istediği işin mahiyeti hakkında izahat vermediğini ifade etti. Diğer şahit Umum Müdürlükten mazul Ruhi ise evrakı imza sırasında ve sonra sanıkla görüş-mediyini, bu işte Nuri Tilki'nin sözlerini yeterli buldu-ğunu bildirdi. İcabi düşünüldü.

MÜBAŞİR

Ayağa kalkın, ayağa kalkın.

HÂKİM

Tetkik konusu dava ile ilgili gelmeyen şahit Raif Güngörmüş'ün dinlenilmesi için tetkikatın ayın yirmi dördüncü salı günü saat ondörde bırakılmasına, davada asıl fail olduğu anlaşılan şahit Nuri Tilki'nin serbest kalması mahzurlu görüldüğünden tevkifine, onun tekli-fiyle rüşvet aldıkları anlaşılan iki Bakanlık memuru için savcılığa tezkere yazılmasına, sanık Salim'in ikametgâ-hı bilinen maruf bir kimse olması ve delilerin toplan-mış bulunması sebebiyle tevkifine mahal bulunmadığı-

na, şahit Raif Güngörmüş'ün ihzaren celbine yirmi Haziran tarihinde karar verildi. Yazdın mı?

ZABIT KÂTİBİ

Yazdım efendim.

NURİ

Yandım, bittim, insaf sayın yargıç, insaf.

HÂKİM

Daha önünüzde müdafaanızı yapmak suçsuzluğunuzun isbat etmek için çok vakit ve imkân var. Burası sor-gu yargıçlığı, bundan sonra asıl muhakame başlayacak. Üzülmeyin.

MÜBAŞİR

Jandarma yakala bunu da koridora çıkar, kalemde şimdi muameleyi yaparlar.

JANDARMA

Yürü bakalım hemşerim.

(Jandarma Nuri'yi kolundan tutarak dışarı çıkarlar)

HÂKİM

Kızım, hadi bakalım öğleden sonraya kadar istirahat.

ZABIT KÂTİBİ

Peki efendim.

HÂKİM

Mübaşir efendi, sen de git, sanık Salim'le beni yalnız bırakın.

(Mübaşir ve Zabıt Kâtibi çıkarlar).

BEŞİNCİ MECLİS**(Hakim ve Salim)****HÂKİM**

Oturun, istirahat edin.

SALİM

Teşekkürler ederim.

HÂKİM

Şimdi yargıçlık vazifem bitti. Sizde sanıklık durumunuzu muvakkaten unutup karşılıklı sohbet edelim biraz.

SALİM

Edelim efendim.

HÂKİM

Bir sigara almaz mısınız?

SALİM

Alayım, merci.

HÂKİM

(Çakmağını çıkararak) Hah şimdi yakın da. Efendim sizinle konuşmak istediğim mevzu şu. Birinci oturumda verdiğiniz ifade beni derin derin düşündürdü. Ben de emekliliğimi istemiş durumdayım. İki aya kadar bu muamele biter.

SALİM

Aman kendinizi hayali bir memuriyete tayin ettirmeyin...

HÂKİM

Sizin tecrübenizin neticesi meydanda.

SALİM

Doğru...

HÂKİM

Bana ne tavsiye edersiniz?

SALİM

Ben mi? Fikri alınacak adamı tam buldunuz.

HÂKİM

Söz konusu sahte mektup usulüne başvurmadan elbet aklınıza başka çareler de geldi. İşte bunları öğrenmek istiyorum.

SALİM

Bir dakika müsaade, düşüneyim.

HÂKİM

Bizim hanım, henüz emekliliğimi istediğimi bilmiyor. Ama yakın istikbale atfen daha şimdiden projeler yapıyor. Evde çatlak duvarlar, çürüyen pencere çerçeveleri, yer yer keleşleşen fayanslar varmış. Badana da lâzımmış.

SALİM

Yandınız.

HÂKİM

Bahçe bakım istiyormuş, dam da aktarınmak. Yeni bir kümes de yapılacakmış. Bütün bunlar için yığınla

adama kucak dolusu para verecekmişsiz. Bunları ben yapabiliymişim. Sonra nihayet kendisine boş kaldığım zamanlarda yardım edecekmişim.

SALİM

Ne gibi?

HÂKİM

Herhalde bulaşık yıkamak, taşları silmek, toz almak gibi şeyler olacak. Ne dersiniz, ne yapayım?

SALİM

İyi bir çare aklıma geliyor galiba.

HÂKİM

Aman.

SALİM

Keşke ben de aynı yola başvursaydım.

HÂKİM

Rica ederim anlatın şunu, hay Allah sizden razı olsun.

SALİM

Emekli olmayın.

HÂKİM

Ne diyorsunuz, bulduğunuz çare bu muydu?

SALİM

Daha müessiri aklıma gelmiyor. Zaten galiba yok da... Eşiniz nasıl olsa duyacak ve nasıl olsa tepenize binecektir.

HÂKİM

Emekli olmıyayım ama ben pek yoruldum.

SALİM

Bu durumda dinlenebileceğinizi zannediyor musunuz? Çok iyimsersiniz.

HÂKİM

Hem sonra müracaat da ettim.

SALİM

Durdurun muameleyi, vazgeçtiğinizi söyleyin. Şimdi hiç olmazsa tek iş yapıyorsunuz.

HÂKİM

Öyle yapayım ha? Hay Allah demek başka çare yok?

SALİM

Maalesef.

HÂKİM

Kardeşini sen de şu mektubu yazmakta amma geç davrandın ha... Ben emekliliğimi istemeden olsaydı... Her ne ise... Daha görüşeceğiz... Burada işimiz bitse bile münasebetimiz kesilmesin. Sizi pek sevdim.

ALTINCI MECLİS

(Hâkim, Salim, Mediha)

(Mediha kucığında Sevgi'nin köpeği olduğu halde sağdan girer. Hakim'i görür duraklar)

MEDİHA

Pardon, affedersiniz. Kocamı yanlış zannetmiştim.

HAKİM

Zararı yok, zararı yok. Zaten bizim konuşmamız da bitti. (Salım'e) Verin elinizi... Allahaismarladık...

SALİM

Güle güle. (Hâkim soldan çıkar). (Mediha'ya) Ne var?

MEDİHA

Evde konuşacağız, uzun boylu konuşacağız. Zaten kurtulduk bak, şükredelim. Şimdi onun için aradın seni.

SALİM

Ya niçin aradın?

MEDİHA

Sorma başımıza gelenleri. Sevgi köpeğini Adliye'ye beraberinde getirmiş alt kat koridorunda nişanlısıyla beraber yürürlerken jandarmalar yanlarından elleri kelepçeli bir kaatili geçirmişler. Azgın haydut tam hayvancağızın hizasındayken ayağını kaldırmış ve bütün kuvvetiyle zavallıya bir tekme indirmiş. Çocuklar anlatıyorlar. Biçarenin acı acı bağırmasından bütün adliye ayağa kalkmış. Muayene ettim bereket ayaklarında kırık falan yok galiba. Ama ben yine ihtiyaten kucağımda taşıyorum onu.

SALİM

Peki, sen niye taşıyorsun. Sevgi nerde?

MEDİHA

Nişanlısıyla evlenme muamelesinin son durumuna

bakacaklar, sonra şekerçiye gidip şekerleri alacaklar. Tabii köpeği yanlarında taşıyamazlardı.

SALİM

Hımm, anlıyorum.

MEDİHA

Fakat aksiliğe bak ki hayvanı eve ben de götüremiyeceğim. İdare heyeti âzası olduğum bütün birliklere, derneklere gidip evrakım, eşyam falan nem varsa toplamağa çalışacağım. Tevkifin gününden beri şaşkınlıktan yapamadım bunu. Daha vakit erken, oralarda kimseler yoktur şimdi. Bu işi bugün görmeliyim, çünkü hiçbir dosta hiçbir ahababa, hiçbir arkadaşşa görünmeye yüzüm yok artık, anladın mı?

SALİM

Eee, ne olacak hayvan?

MEDİHA

Sen götüreceksin eve.

SALİM

Ben götüreceğim ha, etme, yapamam.

MEDİHA

Tabii sen götüreceksin, yapılacak hiçbir işin yok artık. Bomboşsun Salim, bomboş.

SALİM

Peki peki lâfı uzatma da bırak bakalım, şu iskemle üstüne. Sen de git. Seninle şimdi daha fazla konuşmaya tahammülüm yok.

MEDİHA

(Hayvanı bırakırken) Ama rica ederim yürütme zavallıyı.

SALİM

Olur.

MEDİHA

Benim gibi kucağında taşı.

SALİM

Olur dedik, sağır mısın, hadi git.

(Mediha çıkar, Salim odada bir müddet gezinir, sonra köpeğin önünde durur)

SALİM

Biliyor musun, dünya dünya olalı hiçbir köpek serinin kadar talihli çıkmadı. Hiçbir köpeğin daha dün devlet erkânından sayılan bir müsteşardan bakıcısı, gezdiricisi olmadı. Yaa böyle işte, artık hep beraber olacağız galiba. Birbirimizi sevmeye çalışmalıyız. Artık hergün tasmanın kayışından tutacağım, beraberce caddeleri geçeceğiz, sokaklara dalacağız, parkları dolaşacağız. Görenler «yahu eski müsteşarın asıl merakı köpek gezdirmekmiş, bari köpek de köpek olsa» diyecekler ama biz aldırmıyacağız, yürüyeceğiz yürüyeceğiz yürüyeceğiz. Lâf lâzım ya bak aklıma şimdi ne geldi. Siz köpeklerin asıl büyük mazhariyeti nedir, farkında mısın? yahu siz ölünceye kadar mevkiinizde kalır, kat'iyen emekli olmazsınız be, kat'iyen. Hiçbir allahın kulu çıkıp ta size «bomboş oturuyorsun kalk da gezdir şu insanı biraz, hava alsın» demez. Hadi bakalım, gidelim artık benim saygı değer arkadaşım. Gidelim ve ben yeni vazifene başlamış olayım.

YEDİNCİ MECLİS

(Salim — Hatice — sonra Sırrı Kocayusoğlu — sonra Nuri — Sonra Mediha — Sevgi — Yavuz ve Yine Hatice

(Salim köpeği kucaklar, Hatice koridora açılan kapıdan girer)

HATİCE

Verin hayvana bana.

SALİM

Yok canım, bırak, alışmalıyım.

HATİCE

Olmaz, bırakmam. Hiçbir zaman da bırakmayacağım. Haberiniz var mı? Siz benim kayın babam oluyorsunuz. Yavuz'la evleneceğiz.

SALİM

Ne dedin. Yavuz'la mı? Mutlaka çıldırdın sen. Buna asla müsaade etmem asla.

HATİCE

Korkmayın, çıldırmadım. İçinizi rahat etsin. Vaktiyle Leman hanımın yanında çalışıyordum beni evladı gibi sevdi size anlattığım hikâyeyi ondan dinledim. Bugün o da kızı da artık bu dünyada değiller.

SALİM

Hah şöyle söyle. Ama niçin böyle davrandın.

HATİCE

İnsan ara sıra egzersiz yapmazsa lâzım olduğu zaman iyi yalan söyleyemez. Demek kızınız çıkmam size bu kadar korkunç geliyordu. Teessüf ederim.

SALİM

İyi ama Yavuz'la evlenerek yine benim kızım olınyacak mısın?

(Hatice köpeği alır)

SIRRI

(Koridora açılan kapıdan girer) Salim Alınacak beyefendi.

SALİM

Benim oğlum.

SIRRI

Ben Başbakanlık Özel Kaleminden Sırrı Kocayusufoğlu. Telefonunuz cevap vermedi. Onun üzerine sizi evinizde aradım. Komşularınız burada olduğunuzu söylediler. Ben de buraya geldim.

SALİM

Vah vah yoruldunuz. Bir arzunuz mu vardı?

SIRRI

Başbakan beyefendi sizinle acele görüşmek istiyorlar. Tam 12 de zatıalinizi kabul edecekler. Bunu haber vermek istiyordum.

SALİM

Tam da bir Başbakanın acele görüşmek istiyeceği

adam durumundayım ya. Oğlum mahkemeye verildim ben hem de sahtekârlıktan.

SIRRI

Beyefendi, Başbakanlığın haber alma imkânları çok geniştir. İşin içyüzünü bütün detaylarıyla öğrendik. Başbakan beyefendi çok güldüler. Sizi yakından tanıyorlarmış.

SALİM

Beyefendi benimle de görüşeceklermiş? Onu da biliyor musunuz?

SIRRI

Benden duymuş olmayın ama galiba size bir bakanlık teklif edecekler. İlk tebrik eden ben olayım.

(Hatice acele, fakat gürültüsüzce koridora süzülür. Belli ki kendisini çok heyecanlandıran bu haberi Salim'in karısına ve çocuklarına yetiştirecektir)

SALİM

Beyefendiyi görmek, kendileriyle görüşmek beni pek sevindirecektir şüphesiz ama emirleri için ne diyeyim bilmem ki?

SIRRI

Bu en mühim bir memleket vazifesidir. Kaç yüz değerli insan varki bu mevki için ömürlerinin yarısını verirler. Bu sözlerimle haddimi aştığımı biliyorum, affedin. Başbakan beyefendi, her halde sizi ikna edeceklerdir. Saat onikide Başbakanlığa teşrif buyuracaksınız değil mi?

SALİM

Şüphesiz, saygılarımı kendilerine lütfen bildirin.

SIRRI

Allahaismarladık beyefendi, hürmetler ederim.

SALİM

Güle güle oğlum.

(Sırrı çıkar, Nuri ve arkasından jandarma girerler)

NURİ

Kolay gele sahtekâr başı.

JANDARMA

Hey heinşerim, dur orada. Nereye, kaçacak mısın?

NURİ

Ne kaçması be, şu adama söylenecek bir çift sözüm var, söyleyeyim gideriz.

JANDARMA

Çabuk ol.

NURİ

İşi büyüttün, görüyorum. Evvelâ sahte mektup yazdın, bu sefer de sahte özel kalem memuru kullanıyorsun.

SALİM

(Gülerek) Evet öyle oldu Nuri.

NURİ

Yamansın vallahi kimbilir yine kimlerin başı yana-

cak. İnşallah bu sefer işin içinden sıyrılamazsın. Kodes-te teşrifine muntazırım. Çok bekletme beni.

JANDARMA

Hadi oldu artık, yürü diyorum.

(Jandarma kolundan tutarak Nuri'yi sürük-ler onlar çıkınca Mediha, Yavuz, Sevgi, Hati-ce girerler).

SALİM

Haberi duydunuz mu? Öyle ya duymuş olacaksınız. Hatice buradaydı.

MEDİHA

Salim, yapma.

SALİM

Neyi yapmayım.

YAVUZ

Hadi baba, yürü evimize gidelim.

SEVGİ

Seni emekli olarak evde görmek istiyoruz. Herşey-den vazgeçtik artık.

MEDİHA

Beni biraz seviyorsan, çocuklarını seviyorsan vazgeç gel evçeğizine, kurul koltuğuna al kitabını. Emin ol kim-se birşey istemiyecek senden. Oku, gez, sinemaya git, arkadaşlarınla buluş, devlet baba artık istirahati hak et-tin dedi sana. Devlet babayı dinle yeni bir maceraya atılma. Hapishanelerde sürünmeni istemiyorum senin.

SALİM

Ay deli edeceksiniz beni. İnanmıyor musunuz, Başbakanın beni bakanlık teklif etmek üzere çağırdığına inanmıyor musunuz?

YAVUZ

Hiç şüphe yok ki inanıyoruz baba.

SEVGİ

Hiç inanmaz olur muyuz? Biz geçen sefer de inanmıştık sana.

MEDİHA

Ama sen yine de bizden Başbakanlığa gidiyorum diye ayrılma.

SEVGİ

Evet ayrılma bizden, ayrılma başımızdan.

HATİCE

Yalancının evi yanmış, kimse inanmamış.

SALİM

Lâfa bak lafa, senin evin yandığı zaman kim inancak acaba? Çocuklar, Başbakanlığa gideceğim.

YAVUZ

Etme baba.

SEVGİ

Bize acı.

MEDİHA

Mahvolduk.

SALİM

Gideceğim ve hayır diyeceğim.

P E R D E

CEVAT FEHMİ BAŞKUT'un

Bütün Tiyatro Eserleri

- 1 — BÜYÜK ŞEHİR
- 2 — AYARSIZLAR
- 3 — HACI KAPTAN
- 4 — KÜÇÜK ŞEHİR
- 5 — KOCA BEBEK
- 6 — PAYDOS
- 7 — SANA REY VERİYORUM
- 8 — SOYGUN
- 9 — KADIKÖY İSKELESİ
- 10 — MAKİNE
- 11 — HARPUTTA BİR AMERİKALI
- 12 — KLEOPATRANIN MEZARI
- 13 — TABLODAKİ ADAM
- 14 — ÖBÜR GELİŞTE
- 15 — HACI YATMAZ
- 16 — GÖÇ
- 17 — BUZLAR ÇÖZÜLMEDEN
- 18 — HEPİMİZ BİRİMİZ İÇİN
- 19 — ÜZÜNTÜYÜ BIRAK
- 20 — AYNA
- 21 — EMEKLİ
- 22 — ÖLEN HANGİSİ
- 23 — DOSTLAR